

TEOLOGIA
INFORMACJE
O PRZEDMIOTACH NA STUDIACH III-GO STOPNIA
(WYKŁADACH MONOGRAFICZNYCH
I PODSTAWOWYCH ORAZ KONWERSATORIACH I ĆWICZENIACH)
(wg specjalizacji w porządku alfabetycznym wg nazwiska prowadzącego)

WZÓR

twxnr. Nazwa przedmiotu (t – teologia, w – studia III-go stopnia, x – skrót dziedziny, – nr – kolejny numer przedmiotu w wykazie)

Wykład monograficzny/podstawowy / konwersatorium / ćwiczenia z określonej dziedziny

Wymiar godzin ogółem (wymiar godzin z podziałem na semestry)

Prowadzący zajęcia

Specjalizacja liturgiczna

- twl01. ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl02. ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR – wykład podstawowy – semestr letni
twl03. ks. dr Janusz Mieczkowski – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl04. ks. dr Janusz Mieczkowski – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl05. ks. dr hab. Przemysław Nowakowski CM – wykład monograficzny – semestr letni
twl06. ks. dr hab. Wiesław Przyczyna, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl07. ks. dr hab. Wiesław Przyczyna, prof. UPJPII – wykład ćwiczenia – semestr zimowy–letni
twl08. s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl09. s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl10. s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl11. s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR – wykład monograficzny – semestr letni
twl12. ks. dr hab. Henryk Sławiński – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl13. ks. dr hab. Henryk Sławiński – ćwiczenia – semestr zimowy
twl14. ks. dr hab. Henryk Sławiński – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl15. ks. dr Jarosław Superson SAC – wykład monograficzny – semestr zimowy
twl16. ks. dr Jarosław Superson SAC – wykład podstawowy – semestr letni

Specjalizacja biblijna (teologii biblijnej)

- twb01. ks. dr hab. Roman Bogacz – wykład podstawowy – semestr zimowy
twb02. ks. dr hab. Roman Bogacz – wykład monograficzny – semestr zimowy
twb03. ks. dr hab. Roman Bogacz – konwersatorium – semestr zimowy
twb04. ks. dr hab. Roman Bogacz – wykład podstawowy – semestr letni
twb05. o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB – wykład podstawowy – semestr letni
twb06. o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB – konwersatorium – semestr letni
twb07. o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB – wykład monograficzny – semestr letni
twb08. ks. dr hab. Stanisław Hałas SCJ, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy–letni

twb09. ks. dr hab. Stanisław Hałas SCJ, prof. UPJPII – wykład podstawowy – semestr zimowy
twb10. ks. prof. dr hab. Bolesław Jelonek – wykład monograficzny – semestr zimowy
twb11. ks. prof. dr hab. Bolesław Jelonek – wykład monograficzny – semestr letni
twb12. ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB – wykład monograficzny – semestr zimowy
twb13. ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB – wykład monograficzny – semestr letni
twb14. dr Marcin Majewski – wykład monograficzny – semestr letni
twb15. ks. prof. dr hab. Roman Pindel – wykład podstawowy – semestr zimowy
twb16. ks. prof. dr hab. Roman Pindel – wykład podstawowy – semestr letni
twb17. ks. dr Stanisław Wronka – wykład monograficzny – semestr letni
Specjalizacja dogmatyczna (teologii dogmatycznej)
twd01. ks. dr hab. Arkadiusz Baron – konwersatorium – semestr letni
twd02. ks. dr hab. Szymon Drzyżdzyk – wykład monograficzny – semestr zimowy
twd03. ks. dr Paweł Holec CM – wykład monograficzny – semestr letni
twd04. s. dr Sylwia Kaczmarek – translatorium – semestr zimowy
twd05. dr Marek Kita – wykład podstawowy – semestr zimowy
twd06. dr Marek Kita – wykład podstawowy – semestr letni
twd07. o. dr hab. Jarosław Kupeczak OP, prof. UPJPII – wykład podstawowy – semestr zimowy
twd08. o. dr hab. Jarosław Kupeczak OP, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr letni
twd09. o. dr hab. Jarosław Kupeczak OP, prof. UPJPII – wykład podstawowy – semestr letni
twd10. ks. dr Dariusz Oko – wykład monograficzny – semestr zimowy–letni
twd11. ks. dr hab. Jan Daniel Szczurek, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr letni
twd12. ks. dr Robert Woźniak – konwersatorium – semestr zimowy
twd13. ks. dr Robert Woźniak – konwersatorium – semestr letni
twd14. ks. dr hab. Jan Witold Żelazny, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy
twd15. ks. dr hab. Wojciech Życiński SDB, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy
twd16. ks. dr hab. Wojciech Życiński SDB, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr letni
Specjalizacja fundamentalna (teologii fundamentalnej)
twf01. o. dr Marek Piotr Chojnacki OCist – wykład monograficzny – semestr letni
twf02. ks. dr hab. Tadeusz Dzidek, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy
twf03. ks. dr hab. Tadeusz Kałużny SCJ – wykład podstawowy – semestr zimowy
twf04. ks. prof. dr hab. Łukasz Kamykowski – konwersatorium – semestr letni
twf05. ks. prof. dr hab. Łukasz Kamykowski – wykład podstawowy – semestr letni
twf06. dr Marek Kita – wykład podstawowy – semestr zimowy
twf07. dr Marek Kita – wykład monograficzny – semestr zimowy
twf08. dr Marek Kita – wykład podstawowy – semestr letni
twf09. ks. dr Józef Morawa – wykład podstawowy – semestr zimowy
twf10. o. prof. dr hab. Andrzej Napiórkowski OSPPE – wykład monograficzny – semestr letni
twf11. ks. dr Marian Póchlópek – wykład monograficzny – semestr letni
twf12. dr Piotr Sikora – wykład monograficzny – semestr zimowy
Specjalizacja moralna (teologii moralnej i bioetyki)
twm01. ks. dr Jan Kalniuk MS – wykład monograficzny – semestr zimowy
twm02. ks. dr Marek Leśniak – wykład monograficzny – semestr zimowy
twm03. ks. dr Marek Leśniak – wykład monograficzny – semestr letni
twm04. ks. dr Bogusław Mielec – wykład monograficzny – semestr letni
twm05. ks. dr hab. Andrzej Muszala – wykład monograficzny – semestr zimowy–letni
twm06. ks. dr hab. Lucjan Szczepaniak SCJ – wykład monograficzny – semestr zimowy–letni
Specjalizacja pastoralna (teologii duchowości i teologii pastoralnej)
twp01. o. dr Jerzy Brusilo OFMConv – wykład monograficzny – semestr zimowy
twp02. ks. dr Marcin Godawa – wykład monograficzny – semestr zimowy
twp03. ks. dr Marcin Godawa – wykład monograficzny – semestr letni
twp04. o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD – wykład monograficzny – semestr zimowy

twp05. o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD – wykład podstawowy – semestr zimowy
twp06. o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD – wykład podstawowy – semestr letni
twp07. ks. prof. dr hab. Jan Górski – wykład monograficzny – semestr zimowy
twp08. ks. prof. dr hab. Jan Górski – wykład monograficzny – semestr letni
twp09. ks. dr Dariusz Guziak – wykład monograficzny – semestr letni
twp10. ks. dr hab. Wojciech Misztal, prof. UPJPII – wykład monograficzny – semestr zimowy
twp11. dr Anna Seredyńska – wykład monograficzny – semestr letni
twp12. ks. dr Bronisław Zarański CR – wykład monograficzny – semestr letni
twp13. ks. dr hab. Wojciech Zyzak – wykład podstawowy – semestr zimowy
twp14. ks. dr hab. Wojciech Zyzak – wykład monograficzny – semestr zimowy
twp15. ks. dr hab. Wojciech Zyzak – wykład monograficzny – semestr letni
twp16. ks. dr hab. Wojciech Zyzak – wykład podstawowy – semestr letni

twl01. Pobożność ludowa w kontekście roku liturgicznego

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR

twl02. Ars celebrandi

Wykład podstawowy z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR

twl03. Msza w rycie trydenckim

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Janusz Mieczkowski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład poświęcony jest przedstawieniu celebracji Mszy świętej według nadzwyczajnej formy jej sprawowania według *Missale romanum* z 1962 roku. Pierwsza część wykładu poświęcona zostanie historii mszału od Mszału Piusa V (1570) do Soboru Watykańskiego II. Następnie przedstawiony zostanie schemat celebracji tej Mszy świętej oraz symbolika i teologia wszystkich jej obrzędów.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość języka łacińskiego.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest zapoznanie studentów z nadzwyczajną formą sprawowania Mszy świętej według *Missale romanum* z 1962 roku, która została wprowadzona poprzez Motu proprio ‘Summorum Pontificum’ papieża Benedykta XVI (2007).

Metody oceny:

Egzamin (studia licencjacko-doktoranckie na IL), zaliczenie dla studentów studiów magisterskich.

Spis zalecanych lektur:

Gihl M, *Ofiara Mszy świętej*, Poznań – Warszawa – Wilno – Lublin 1933; Krakowiak Cz., Migut B., *Jedna wiara, jedna msza. Od Mszału Piusa V do Mszału Pawła VI*, Lublin 2009; *Mszal Rzymski* (1962 rok); Nojszewski A., *Liturgia rzymska*, Warszawa 1914; Nowowiejski A. J., *Ceremoniał parafialny*, Płock 1931; Nowowiejski A. J., *Msza święta*, cz. 1 i 2, Płock 1940 (Płock 1993); *Ordo Missae. Stałe części Mszy świętej dla wiernych uczestniczących we Mszy świętej według Listu apostołskiego Motu proprio 'Summorum Pontificum' papieża Benedykta XVI*, Pallotinum 2007; Wierusz-Kowalski J., *Liturgika*, Warszawa 1955.

twl04. Triduum Paschalne – historia i teologia

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Janusz Mieczkowski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład ukazuje genezę (Pascha żydowska) i historyczny rozwój obrzędów związanych z najważniejszym świętem Kościoła – Triduum Paschalnym od starożytności do czasów współczesnych. Po ukazaniu kształtowania się tych świętych dni, przedstawione zostaną współczesne obrzędy, ich symbolika oraz znaczenie w życiu Kościoła.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest zapoznanie studentów z historią i teologią pierwszego i najistotniejszego okresu w roku liturgicznym – Triduum Paschalnego.

Metody oceny:

Egzamin (studia licencjacko-doktoranckie na IL), zaliczenie bez oceny.

Spis zalecanych lektur:

Bergamini A., *Chrystus Świętem Kościoła*, Kraków 2004; Janicki J., *Misterium Paschalne*, Warszawa 1992; Kunzler M., *Liturgia Kościoła*, Poznań 1999; Małaczyński F., *Dzieje Triduum Paschalnego w Kościele Zachodnim*, [w:] Czerwik S., Mierzwa M. (red.), *Diligis me? Pasce!*, t. 1, Sandomierz 1999, s. 395–405; Nadolski B., *Liturgika*, t. II: *Liturgia i czas*, Poznań 1991; Pierwszy numer czasopisma „Liturgia Sacra” 1–2 (1995); Ryan V., *Wielki Post. Święte Triduum*, Tyniec 2003.

tw105. Anafory wschodnie

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Przemysław Nowakowski CM

Treści merytoryczne przedmiotu:

Przedstawienie całego bogactwa anafor wschodnich, zarówno pod względem ilości jak i treści teologicznych. Zaznajomienie się z najstarszymi anaforami chrześcijaństwa różnych obrządków wschodnich. Szczególną uwagę poświęca się anaforam obrządku bizantyjskiego, których aktualnie używają Kościoły prawosławne. Praca nad tekstami anafor – analiza ich struktury, języka, teologii. Ukazanie wybranych problemów teologicznych w katolicko-prawosławnym dialogu na temat Eucharystii w kontekście prezentowanych anafor.

Klasyfikacja anafor wschodnich i historia ich powstania, rozwój w pierwszych wiekach. Pokazanie struktury anafory na przykładach najstarszych anafor różnych typów (aleksandryjskie, antiocheńskie). Omówienie struktury i teologii anafor: *Tradycji Apostolskiej*, Serapiona, *Konstytucji Apostolskich*, a zwłaszcza anafor obrządku bizantyjskiego – św. Bazylego Wielkiego i św. Jana Chryzostoma. Epikleza w anaforach wschodnich na tle katolicko-prawosławnego sporu o moment przeistoczenia.

Wymagania wstępne:

Pełny kurs liturgiki w ramach podstawowych studiów teologicznych (mgr), dobra orientacja w temacie Eucharystia w obrządku łacińskim.

Cele przedmiotu:

Znajomość rodzajów i ogólnej charakterystyki wschodnich modlitw eucharystycznych, umiejętność samodzielnej analizy strukturalnej i teologicznej tekstów anafor wschodnich.

Metody nauczania:

Wykłady, ćwiczenia praktyczne (praca nad tekstem anafor).

Metody oceny:

Egzamin ustny obejmujący samodzielną analizę strukturalną i teologiczną wyznaczonej anafory wschodniej (koniec semestru).

Spis zalecanych lektur:

Czerski J., *Boska Liturgia Św. Jana Chryzostoma*, Opole 1998; *Modlitwy eucharystyczne Mszału Rzymskiego*, red. H. Sobeczko, OBT 80, Opole 2005; Mokrzycki B., *Droga chrześcijańskiego wtajemniczenia*, Warszawa 1983; *Wieczernia Mistyczna. Anafory eucharystyczne chrześcijańskiego Wschodu*, oprac. H. Paprocki, Warszawa 1998.

twl06. Rekolekcje w roku liturgicznym

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr hab. Wiesław Przychyna, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Celem zajęć jest przybliżenie studentom zagadnienia rekolekcji w kontekście roku liturgicznego. W pierwszym semestrze, po ogólnym wprowadzeniu do problematyki, zostaną omówione rekolekcje dla dorosłych, a w semestrze drugim – rekolekcje dla młodzieży i dzieci.

Program: zagadnienia terminologiczne, geneza i rozwój rekolekcji, podstawy teologiczne, rodzaje rekolekcji, metoda rekolekcji, podmiot rekolekcji, adresaci rekolekcji.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z homiletyki szczegółowej.

Cele przedmiotu:

W wyniku zaliczenia przedmiotu student powinien uzyskać wiadomości o rekolekcjach, które pozwolą mu na prowadzenie zajęć w seminarium duchownym.

Metody oceny:

Egzamin ustny pod koniec pierwszego i drugiego semestru. Termin ustala się z wykładowcą.

Spis zalecanych lektur:

Chaim W., *Dlaczego nie przychodzą? Psychologiczne uwarunkowania absencji młodzieży na rekolekcjach*, [w:] Przychyna W., Siwek G. (red.), *Trzymajcie się mocno Słowa Życia. Rekolekcje dla młodzieży*, Kraków 1999, s. 9–23; Kisiel S., *O duszpasterstwie rekolekcyjnym*, Siedlce 1979; Lech S., *Liturgia rekolekcji i misji*, „Ateneum Kapłańskie” 105/1 (1985), s. 26–52; Przychyna W., *Rekolekcje dla dzieci wczoraj i dziś*, [w:] Przychyna W. (red.), *Rekolekcje dla dzieci*, Kraków 1996, s. 7–39; Siwek G., *Rekolekcje parafialne dziś*, „Homo Dei” 64/2 (1995), s. 32–47; Siwek G., *Rekolekcje parafialne formą katechezy dorosłych*, „Homo Dei” 1 (2005), s. 23–36.

twl07. Konferencje rekolekcyjne – Ćwiczenia

Ćwiczenia z liturgiki

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr hab. Wiesław Przychyna, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Celem zajęć jest nabycie umiejętności przygotowywania i wygłaszania konferencji rekolekcyjnych. W pierwszej fazie zajęć studenci zapoznają się z jednostką przepowiadania jaką jest konferencja. Następnie analizują przykła-

dy konferencji wzorcowych, dawnych i współczesnych. Na koniec przygotowują własne konferencje, które są omawiane na ćwiczeniach.

Program: pojęcie konferencji, rodzaj konferencji, modele konferencji, analiza konferencji wzorcowych, przygotowanie własnej konferencji, omawianie konferencji napisanych przez studentów, wygłaszanie konferencji.

Wymagania wstępne:

Podstawowa wiedza o jednostkach przepowiadania i o rekolekcjach.

Cele przedmiotu:

Umiejętność przygotowania i wygłaszania rekolekcji dla dorosłych, młodzieży, dzieci.

Metody oceny:

Ocenianie ciągłe. Ocenie podlega umiejętność analizy konferencji wzorcowych, przygotowanie i wygłaszanie konferencji.

Spis zalecanych lektur:

Przyczyna W. (red.), *Rekolekcje dla dzieci*, Kraków 1996; Przyczyna W. (red.), *Rekolekcje dla młodzieży*, Kraków 1993; Siwek G., *Przepowiadać skuteczniej. Elementy retoryki kaznodziejskiej*, Kraków 1992; Siwek G., *Rekolekcje dla dorosłych*, Kraków 1994.

twl08. Historia katechumenatu

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR

Treści merytoryczne przedmiotu:

Przedmiotem wykładu są dzieje katechumenatu i jego charakterystyka w poszczególnych etapach historii Kościoła. Katechumenat jest rozumiany jako metoda wprowadzania dorosłych do chrześcijaństwa i jako instytucja prowadząca formację wstępną prowadzącą do życia chrześcijańskiego.

Historia katechumenatu jest przedstawiona w etapach od starożytności Kościoła aż po czasy współczesne i odrodzenie katechumenatu po Soborze Watykańskim II. W oparciu o teksty patrystyczne ukazano sposób wprowadzania dorosłych do chrześcijaństwa i stopniowe kształtowanie się instytucji katechumenatu oraz etapowanej długiej formacji kandydatów.

Wymagania wstępne:

Ukończenie magisterskich studiów teologicznych.

Cele przedmiotu:

Poznanie formacji chrześcijańskiej w pierwszych wiekach Kościoła i odkrycie przesłanek istotnych dla współczesnego katechumenatu dorosłych.

Metody oceny:

Egzamin ustny na zakończenie semestru.

Spis zalecanych lektur:

Daniélou J., Marrou H. I., *Historia Kościoła*, t. I, tłum. M. Tarnowska, Warszawa 1986; Dujarier M., *Krótką historia katechumenatu*, tłum. A. Świeżykowska, U. Grabczak, Poznań 1990; Hamman A. G., *Życie codzienne pierwszych chrześcijan*, tłum. A. Guryń, U. Sudolska, Warszawa 1990; Krakowiak Cz., *Katechumenat chrzcielny dorosłych w Kościele posoborowym*, Lublin 2003; *Chrzest i pokuta w Kościele starożytnym*, oprac. J. Słomka, Kraków 2004; Verbraken P. P., *Narodziny i wzrost Kościoła*, tłum. K. Dembińska, Katowice 1988.

twl09. Hodie w liturgii

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład podejmuje zagadnienie aktualizacji Misterium zbawienia w liturgii w zakresie historycznym i teologicznym. Termin „*hodie*”, oznaczający aktualizację i uobecnienie, wykracza poza kategorię czasu i ma charakter zbawczy. Ukazano biblijne i patrystyczne przesłanki tego pojęcia oraz jego ewolucję w historii teologii aż do Soboru Watykańskiego II.

Wymagania wstępne:

Ukończenie magisterskich studiów teologicznych.

Cele przedmiotu:

Poznanie eschatologicznego wymiaru liturgii, a szczególnie pojęcia i znaczenia anamnezy uobecniającej.

Metody oceny:

Egzamin ustny na zakończenie semestru.

Spis zalecanych lektur:

Casel O., *Pamiętka Pana w liturgii pierwotnego Kościoła*, tłum. A. Ziernicki, D. Świderki, Kraków 2000; Drozd J., *Ostatnia wieczerza nową paschą*, Katowice 1977; Gerken A., *Teologia Eucharystii*, tłum. S. Szczyrbowski, Warszawa 1977; Jankowski A., *Biblijna teologia czasu*, Kraków 2001; Nadolski B., *Liturgia i czas*, Poznań 1991; Sielepin A., *Chrystus Omega w liturgii*, Kraków 2004; Sielepin A., *Chrystus wśród was – nadzieja chwały*, Sandomierz 1996; Świerżawski W., *Dynamiczna „pamiętka” Pana*, Kraków 1980; Triacca A. M., Pistoia A. (red.), *Eschatologie et liturgie*, Roma 1985.

twl10. Eucharystia: ofiara, obecność, uczta

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR

Treści merytoryczne przedmiotu:

Eucharystia jako uobecnienie Misterium zbawienia ma trzy najistotniejsze aspekty: obecność Chrystusa i Jego Misterium, uobecnienie Jego aktu zbawczego i umożliwienie Kościołowi udziału w Ofierze Chrystusa oraz antycypowanie uczytu eschatologicznej w jedności z Kościołem. Te trzy komplementarne aspekty są zakorzenione w biblijnym rozumieniu Eucharystii i w teologii patrystycznej. Teologia posoborowa przywołuje je na nowo.

Zakres tematyczny nauki o Eucharystii sprowadza się w tym wykładzie do trzech najbardziej pojemnych wymiarów tego sakramentu: obecności, ofiary i uczytu. Tworzą one integralną całość. Temat jest przedstawiony w ujęciu dogmatyczno-liturgicznym oraz historycznym.

Wymagania wstępne:

Ukończenie magisterskich studiów teologicznych i znajomość liturgiki w zakresie studiów podstawowych.

Cele przedmiotu:

Poznanie teologii Eucharystii w jej najistotniejszych wymiarach: obecności, ofiary i uczytu.

Metody oceny:

Na zakończenie semestru letniego egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Eucharystia na ołtarzu świata, „Studia”, nr 14, Kraków 2006; Guardini R., *O duchu liturgii*, tłum. M. Wolicki, Kraków 1996; Kopeć J. J. (red.), *Eucharystia: Misterium – Ofiara – Kult*, Lublin 1997; Sielepin A., *Między źródłem a szczytem*, Kraków 2004.

tw11. Teologia liturgii

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: s. dr hab. Adelajda Sielepin CHR

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład ukazuje relację liturgii do teologii oraz dzieje naukowej teologicznej interpretacji liturgii. Przedmiotem wykładu jest próba określenia natury teologii liturgii w zależności od jej twórcy, jaką jest samo Misterium uobecniane i dokonujące się w liturgii. Istotnym zagadnieniem jest metoda analizy naukowej w tej dziedzinie.

Zakres wykładu obejmuje charakterystykę interpretacji liturgii w historii teologii, przegląd współczesnych szkół liturgicznych, poznanie zasady *lex orandi – lex credendi*, ustalającej relację między doktryną a liturgią oraz zapoznanie się z metodologią liturgiczną.

Wymagania wstępne:

Ukończenie dwu lat studiów licencjako-doktoranckich specjalizacji liturgicznej.

Cele przedmiotu:

Zrozumienie specyfiki teologii liturgii i poznanie jej metod.

Metody oceny:

Na zakończenie egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Kavanagh A., *On Liturgical Theology*, New York 1984; Migut B., *Teologia liturgiczna szkoły rzymskiej*, Lublin 2007; Nadolski B., *Wprowadzenie do liturgii*, Kraków 2004; Rusecki M., *Traktat o Objawieniu*, Kraków 2008; Worbs M., *Człowiek w Misterium liturgii*, Opole 2007.

tw12. Homilia po II Soborze Watykańskim

Wykład monograficzny z liturgiki prowadzony w języku polskim z podsumowaniami w języku angielskim

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Henryk Sławiński

Treści merytoryczne przedmiotu:

Homilia została uznana przez II Sobór Watykański za szczególnie ważną formę przepowiadania słowa Bożego. O jej istocie rozstrzyga nie tylko nierozwalny związek z tekstem świętym, ale też z liturgią. Nie ma homilii bez liturgii. Treść homilii ma swe źródło w tekstach świętych, nauczaniu Urzędu Nauczycielskiego Kościoła i w doświadczeniu uczestników liturgii. Dokumenty Stolicy Apostolskiej określają zarówno treść, jak i sposób głoszenia homilii.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z teologii biblijnej i teologii liturgii.

Cele przedmiotu:

Po zaliczeniu wykładów student zna aktualne nauczanie Urzędu Nauczycielskiego Kościoła na temat homilii, potrafi zdefiniować homilię, dokonać charakterystyki jej cech, źródeł, treści i kwestii formalnych związanych z jej głoszeniem.

Metody oceny:

Trwający ok. 20 min egzamin ustny po zakończeniu zajęć.

Spis zalecanych lektur:

Sławiński H., *Między ciągłością a zmianą. Teoria homilii w Stanach Zjednoczonych po II Soborze Watykańskim*, Kraków 2008, s. 34–87.

tw13. Homilia po II Soborze Watykańskim – Ćwiczenia

Ćwiczenia z liturgiki prowadzone w języku polskim i angielskim

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Henryk Sławiński

Treści merytoryczne przedmiotu:

Homiletyka jest dziedziną teologii praktycznej. Ćwiczenia prowadzone w jej zakresie służą kształtowaniu umiejętności krytycznej analizy cudzych homilii pod względem merytorycznym i formalnym, a także przygotowaniu autorskich wystąpień publicznych.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości na temat komunikacji międzyludzkiej i umiejętność występowania wobec publicznego audytorium.

Cele przedmiotu:

Po zaliczeniu wykładów student zna proces pracy nad homilią z wykorzystaniem najnowocześniejszej technologii. Potrafi dokonać ewaluacji tekstu homilii cudzej i własnej. Wie, jakie elementy treściowe powinny być uwzględnione w homilii oraz potrafi wygłosić przygotowaną uprzednio homilię.

Metody nauczania:

Warsztaty grupowe, analizy homilii cudzych na podstawie tekstów oraz nagrań audio i video. Wygłaszanie homilii przez studentów i ich wnikliwa analiza pod kierunkiem prowadzącego zajęcia.

Metody oceny:

Ocenianie ciągle na podstawie udziału w ćwiczeniach. Zaliczenie na koniec semestru na podstawie systematycznego i aktywnego udziału studentów w ćwiczeniach.

Spis zalecanych lektur:

Sławiński H., *Ewaluacja homilii*, „Studia Włocławskie”, t. 9, Włocławek 2006, s. 194–203; Sławiński H., *Historia, struktura i znaczenie Lekcjonarza Mszalnego*, „Colloquia Theologica Adalbertina VIII. Practica et Canonica” 3 (2002), s. 69–91; Sławiński H., *Konieczność przygotowania homilii. Na kanwie aktualnych polemik o pomocach kaznodziejskich*, „Przegląd Homiletyczny” 12 (2008), s. 17–24; Sławiński H., *Obcojęzyczne pomoce do homilii i kazań w Internecie*, [w:] Kubiak M. K., Przyczyna W. (red.), *Ściągać czy nie ściągać? O pomocach do homilii i kazań*, Poznań 2008, s. 81–100; Sławiński H., *Przygotowanie homilii i kazania za pomocą internetu*, AK 590 (2007), z. 1, s. 125–132; *W trosce o praktykę kaznodziejską*, MH 198 (2002), s. 6–23.

tw14. Słuchacz słowa Bożego

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Henryk Sławiński

Treści merytoryczne przedmiotu:

Podejmowane zagadnienia należą do teologii przepowiadania słowa Bożego. Omawiane jest miejsce słuchania słowa Bożego w posłannictwie Kościoła

oraz – zgodnie z współczesną teorią komunikacji – znaczenie zaangażowania słuchaczy w procesie komunikacji słowa Bożego.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z teologii.

Cele przedmiotu:

Student potrafi rozróżnić pośrednictwo zbawcze i proces zbawczy; zna podstawy komunikacji słowa Bożego i jej uwarunkowanie kontekstem religijnym i kulturowym. Docenia rolę słuchaczy w procesie tworzenia kazania.

Metody oceny:

Trwający ok. 20 min. egzamin ustny po zakończeniu zajęć.

Spis zalecanych lektur:

Müller K., *Homiletyka na trudne czasy*, Kraków 2003, s. 347–366; Przczyzna W. (red.), *Słuchacz Słowa*, Kraków 1998; Sławiński H., *Wychowanie w rodzinie do słuchania słowa Bożego*, RBL 62 (2009), nr 1, s. 53–65.

tw15. Geneza i znaczenie chrześcijańskiego świętowania

Wykład monograficzny z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Jarosław Superson SAC

Treści merytoryczne przedmiotu:

Studium nad genezą i znaczeniem chrześcijańskiego świętowania: święto w kulturach antycznych (Egipt, Grecja, Rzym); święto w Biblii; szabat: etymologia, pochodzenie i rozwój historyczny, znaczenie; Jezus Chrystus z Nazaretu a szabat; Dzień Zmartwychwstania Jezusa Chrystusa: (teofanie, łamanie chleba, wylanie Ducha Świętego); święto chrześcijańskie i jego oryginalność; etymologia słowa *festum*; teorie święta; kalendarz liturgiczny i liczba świąt; współczesne teorie święta; dymensje święta; niedziela dzień pierwszy i ósmy (teologia Dnia Pańskiego); niedzielne sprawowanie Paschy - pora Mszy św. w historii Kościoła: („bez Dnia Pańskiego nie możemy”); formy niedzielnej celebracji – suma; rozpoczęcie świętowania niedzieli w sobotni wieczór; 10 pomocnych słów: dziękować, spożywać, dialogować, śpiewać, tańczyć, śmiać się, grać, ofiarować, odpoczywać, zaprzestać/rozpocząć, pomocnych zurbanizowanemu społeczeństwu w odkryciu przez niego święta niedzieli.

Świętowanie to fenomen praludzki należący do sfery profanum i sacrum. Genezę chrześcijańskich świąt naukowcy identyfikują w świątach antycznych, najczęściej żydowskich. Jak pisze ks. prof. B. Nadolski: „święto chrześcijańskie zakłada najpierw zbawczy fakt, który w przeszłości uświęcił dzień i który uobecnia się w celebracji liturgicznej”. Liturgia nie tylko wspomina fakt zbawczy dokonany przez Jezusa Chrystusa, ona go aktualizuje a zarazem dostarcza świętującym dostęp do rzeczywistości, które będą udziałem zbawionych w czasach eschatycznych.

Cele przedmiotu:

Zgodnie z zasadą: *fides querens intellectum* przy pomocy przedstawionych przez wykładowcę treści i prezentowanej literatury student nabywa umiejętności głębszego rozumienia treści teologicznych świętowanych-celebrowanych tajemnic wiary.

Metody oceny:

Pismenna praca albo egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Bergamini A., *Chrystus świętem Kościoła. Rok liturgiczny. Historia, celebracja, teologia, duchowość, duszpasterstwo*, Kraków 2003; *Il giorno della festa. Origini e tradizione*, „Lecture patristiche”, t. 4, Fiesole 1997; *Il tempo della festa. Dieci voci per riscoprire la domenica*, Cinisello Balsamo 2005; Jankowski A., *Biblijna koncepcja czasu*, [w:] *Czas i kalendarz*, pod red. Z. J. Kijasa, „Biblioteka ekumenii i dialogu”, t. 14, Kraków 2001, s. 21–34; Jankowski A., *Rok liturgiczny w świetle Biblii*, Tyniec 1993; Maggiani S., *Festa/Feste*, [w:] Sartore D., Triacca A. M., Cibien C. (red.), *Liturgia*, (= *Dizionario di San Paolo*), Cinisello Balsamo 2001, s. 803–827; Mateja E., Pierskała R. (red.), *Niedziela w społeczeństwie pluralistycznym*, „Opolska Biblioteka Teologiczna”, t. 45, Opole 2001; Nadolski B., *Pochwała święta*, Poznań 1997; Ratzinger J., *Duch liturgii*, Poznań 2002; Sobeczko H., *Czas wolny i świętowanie w życiu rodzinnym*, [w:] Konecki K. (red.), *Laudate Dominum*, Gniezno 2005, s. 591–601; Talley T., *Le origini dell'anno liturgico*, „Strumenti”, t. 51, Brescia 1991.

tw116. Nowe modlitwy eucharystyczne

Wykład podstawowy z liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Jarosław Superson SAC

Treści merytoryczne przedmiotu:

Studium nad historią, euchologią i teologią modlitw eucharystycznych powstałych po Soborze Watykańskim II: przełamanie wyjątkowej i wyłącznej pozycji Kanonu Rzymskiego; korekty Kanonu; prace redakcyjne nad nowymi modlitwami eucharystycznymi; struktura modlitw eucharystycznych; struktura i treść nowych prefacji; korekta słów konsekracji; aklamacje anamnetyczne; II, III i IV Modlitwa eucharystyczna (autor, redakcja, struktura i teologia); modlitwa eucharystyczna zredagowana z okazji synodu plenarnego w Szwajcarii – V Modlitwa eucharystyczna (autor, redakcja, struktura, teologia).

Nowością reformy liturgicznej Soboru Watykańskiego II jest wprowadzenie do mszału rzymskiego papieża Pawła VI nowych modlitw eucharystycznych. Od tego epokowego momentu modlitwa eucharystyczna nie jest tylko Kanonem rzymskim. Dokonało się to dzięki szczegółowym badaniom nad teo-

logią istotnych elementów, które są komponentami tej szczególnej eucharologii Kościoła, zwanej *prex eucaristica*.

Cele przedmiotu:

Zgodnie z zasadą: *fides querens intellectum* przy pomocy przedstawionych przez wykładowcę treści i prezentowanej literatury student nabywa umiejętności głębszego rozumienia treści eucharologicznych i teologicznych zawartych w modlitwach eucharystycznych skomponowanych po Soborze Watykańskim II.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Durak A., *Modlitwy eucharystyczne o tajemnicy pojednania*, [w:] Durak A. (red.), *Liturgia domus carissima*, Warszawa 1998, s. 164–181; Mazza E., *Le odierne preghiere eucaristiche*, t. 1: *Struttura, teologia, fonti*; t. 2: *Testi e documenti editi e inediti*, [w:] *Liturgia e Vita*, Bologna 1991; Nowak J., *Piąta Modlitwa eucharystyczna*, [w:] Durak A. (red.), *Liturgia domus carissima*, Warszawa 1998, s. 146–163; Raffa V., *Liturgia eucaristica. Mistagogia della Messa: dalla storia e dalla teologia alla pastorale pratica*, [w:] Pistoia A., Triacca A. M. (red.), *Bibliotheca Ephemerides Liturgicae, Subsidia*, t. 100, Roma 1998; Sobeczko H. J. (red.), *Modlitwy eucharystyczne mszału rzymskiego. Dzieje – teologia – liturgia*, [w:] *Opolska Biblioteka Teologiczna*, t. 80, Opole 2005; Stefański J., *Modlitwy eucharystyczne w posoborowej reformie liturgicznej. Kwestie redakcyjne*, Gniezno 2002.

twb01. Święta i świętowanie w Biblii

Wykład podstawowy z teologii biblijnej, liturgiki

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Roman Bogacz

Treści merytoryczne przedmiotu:

Biblia wielokrotnie przywołuje różne święta i tradycje żydowskie. Zwykle informacje o sposobach świętowania podawane są fragmentarycznie. W ramach wykładu studenci mogą bliżej zapoznać się z tymi świętami, ich genezą, tradycjami, a także teologią poszczególnych świąt. Podczas wykładu ukazywane są też pewne powiązania pomiędzy świętami żydowskimi i chrześcijańskim. Uwypuklone jest też przenikanie się kultur.

W ramach wykładu podejmowane są następujące treści: Kalendarz żydowski i święta w nim zawarte. Szabat; Rosz ha-Szana; Jom Kippur; Sukkot; Channuka; Purim; Pascha; Pięćdziesiątnica.

Wymagania wstępne:

Dla studentów cyklu lic.-dr.: ukończenie studiów magisterskich i posiadanie tytułu magistra teologii. Słuchaczami mogą też być studenci cyklu podstawowego celem poszerzenia zainteresowań.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest poznanie tradycji i kultury żydowskiej jako źródła tradycji i świąt chrześcijańskich (na przykład Pascha Starego Testamentu i Pascha Chrystusa, Ostatnia Wieczerza, Eucharystia. Świątowanie dnia świętego itp.).

Metody nauczania:

Wykład prowadzony metodą multimedialną, e-learning.

Metody oceny:

Egzamin ustny. Możliwy internetowy test pisemny dla studentów metody e-learningowej.

Spis zalecanych lektur:

Kameraz-Kos N., *Święta i obyczaje żydowskie*, Warszawa 1997; Prero Y. Z., *Days of celebration, Days of inspiration. The Festivals in Our Lives*, Jerusalem 2006; Vaux R. de, *Instytucja Starego Testamentu*, Warszawa 2004; Vries S. Ph. De, *Obrzędy i symbole Żydów*, Kraków 2000.

twb02. Teologia Listu do Hebrajczyków

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Roman Bogacz

Treści merytoryczne przedmiotu:

List do Hebrajczyków jest jedną z najpiękniejszych ksiąg Nowego Testamentu. Zawiera systematyczny wykład na temat misji Syna Bożego – Jezusa Chrystusa. Zrozumienie teologii tej księgi stanowi podstawę dla chrystologii i dla całej teologii chrześcijańskiej.

Wykład ukazuje następujące treści: Syn Boży i Jego preegzystencja. Intronizacja Syna Bożego na Króla Wszechświata. Przyjęcie krwi i ciała. Kapłan wiarygodny i miłosierny. Typologia Mojżesz-Chrystus. Kapłan na wzór Melchizedeka. Nowa ofiara i Nowe Przymierze. Lud Boży. Eschatologia.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość języka greckiego. Podstawowe umiejętności przeprowadzania egzegezy w celu wydobycia wątków teologicznych.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest poznanie teologii *Listu do Hebrajczyków*.

Metody nauczania:

Wykład; e-learning.

Metody oceny:

Egzamin ustny. Możliwy test przez internet w e-learningu.

Spis zalecanych lektur:

Bogacz R., *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków*, Kraków 2007; Bogacz R., *Misja Chrystusa w świetle hapax legome-*

nów, Kraków 2006; Paciorek A., *List do Hebrajczyków. Tłumaczenie, wstęp i komentarz*, Lublin 1998.

twb03. Teologia Listu do Hebrajczyków – Konwersatorium

Konwersatorium z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Roman Bogacz

Treści merytoryczne przedmiotu:

List do Hebrajczyków jest jedną z najpiękniejszych ksiąg Nowego Testamentu. Zawiera systematyczny wykład na temat misji Syna Bożego – Jezusa Chrystusa. Zrozumienie teologii tej księgi stanowi podstawę dla chrystologii i dla całej teologii chrześcijańskiej.

Konwersatorium jest uzupełnieniem wykładu. Studenci mogą podjąć naukową dyskusję na temat różnego zrozumienia poszczególnych zagadnień zawartych w Liście i prezentowanych przez poszczególnych biblistów.

Podczas ćwiczeń analizowane są następujące treści: Syn Boży i Jego prezydentura. Intronizacja Syna Bożego na Króla Wszechświata. Przyjęcie krwi i ciała. Kapłan wiarygodny i miłosierny. Typologia Mojżesz-Chrystus. Kapłan na wzór Melchizedeka. Nowa ofiara i Nowe Przymierze. Lud Boży. Eschatologia.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość języka greckiego. Podstawowe umiejętności przeprowadzania egzegezy w celu wydobycia wątków teologicznych.

Cele przedmiotu:

Umiejętność samodzielnego wnikania w treści egzegetyczne i teologiczne ksiąg biblijnych, nabywane podczas ćwiczeń prowadzonych w oparciu o tekst *Listu do Hebrajczyków*.

Metody nauczania:

Dyskusja, konwersacja, dyskusja panelowa, egzegeza wybranych fragmentów.

Metody oceny:

Ocena ciągła podczas ćwiczeń.

Spis zalecanych lektur:

Bogacz R., *Dzieło zbawienia w ludzkiej krwi Jezusa według Listu do Hebrajczyków*, Kraków 2007; Bogacz R., *Misja Chrystusa w świetle hapax legomenów*, Kraków 2006; Paciorek A., *List do Hebrajczyków. Tłumaczenie, wstęp i komentarz*, Lublin 1998.

twb04. Religia Izraela na tle religii narodów ościennych

Wykład podstawowy z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Roman Bogacz

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład ukazuje powiązania i wpływy religijne i kulturowe pomiędzy religią Izraela a narodami ościennymi takimi jak: Egipt, Babilonia, Asyria, Hetyci, Filistyni, Edomici, Moabici, Grecja i Rzym.

Powiązania religijno-kulturowe Egipt-Izrael; Asyria-Izrael; Babilonia-Izrael itp.

Wymagania wstępne:

Ukończenie cyklu podstawowego z tytułem magistra teologii. Wykład jest też dostępny dla studentów cyklu podstawowego jako wykład monograficzny, uzupełniający i poszerzający horyzonty badań naukowych.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest ukazanie przenikania się kultur i pewnych aspektów religii.

Metody nauczania:

Wykład metodą multimedialną; e-learning.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Jelonek T., *Religia Izraela wobec religii ościennych*, Kraków 2009.

twb05. Główne tematy teologiczne Biblii

Wykład podstawowy z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB

Treści merytoryczne przedmiotu:

Przedstawienie głównych idei teologicznych w Biblii.

Jedność Biblii. Główne tematy teologiczne Biblii – ST: Monoteizm; Bóg – Wszechmocny – Stwórca – Władca – Opiekun; Przymierze (Wymagania etyczne – Prawo); Mesjanizm; Eschatologia.

Wymagania wstępne:

Zainteresowanie Pismem Świętym, dla chcących zdać egzamin, znajomość teologii, zwłaszcza przedmiotów biblijnych odpowiadająca poziomowi magisterium z teologii.

Cele przedmiotu:

Poznanie wykładanej problematyki oraz metod pracy nad tekstem biblijnym.

Metody nauczania:

Wykład, lektura i wypowiedzi studentów.

Metody oceny:

Egzamin, może być praca pisemna albo ocena zaproponowana na podstawie stałej pracy i aktywności w ciągu zajęć.

Spis zalecanych lektur:

Harrington W., *Teologia biblijna*, Warszawa 1977; Langkammer H., *Teologia biblijna Starego i Nowego Testamentu*, Legnica 2007; Langkammer H., *Teologia Starego Testamentu*, Rzeszów 2006; von Rad R., *Teologia Starego Testamentu*, Warszawa 1986 oraz materiał dotyczący teologii poszczególnych ksiąg we wstępie do ST: Stachowiak L. (red.), *Wstęp do Starego Testamentu*, Poznań 1990, a także artykuły w czasopismach dotyczące omawianych tematów.

twb06. Rok liturgiczny w świetle Biblii – Konwersatorium

Konwersatorium z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB

Treści merytoryczne przedmiotu:

Omówienie tekstów biblijnych stanowiących podstawę obchodów liturgicznych.

Przewidziane tematy: Oczekiwanie na przyjście Mesjasza, Boże Narodzenie, Męka Pańska, Paschalny charakter życia chrześcijańskiego, Duch Święty a Eucharystia, Maryja a Kościół, Świętość Boga i człowieka, Znak Świątyni, Życie wieczne.

Wymagania wstępne:

Zainteresowanie Pismem Świętym poziom odpowiednio do ukończonego roku studiów podstawowych (magisterskich) lub specjalistycznych.

Cele przedmiotu:

Analiza biblijnych podstaw okresów i świąt obchodzonych w roku liturgicznym, umiejętność pracy nad tekstem biblijnym.

Metody nauczania:

Wykład, lektura i wypowiedzi studentów.

Metody oceny:

Ocena aktywności w ciągu roku, w wypadku mniejszej aktywności – egzamin ustny albo praca pisemna.

Spis zalecanych lektur:

Jankowski A., *Przy stole słowa Bożego*, 1–4, Kraków 1998–2000; Jankowski A., *Rok liturgiczny w świetle Biblii*, Kraków 1994 oraz artykuły w czasopiśmie naukowych, komentarze do odpowiednich miejsc Biblii.

twb07. Wybrane zagadnienia z teologii biblijnej NT

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. prof. dr hab. Tomasz Dąbek OSB

Treści merytoryczne przedmiotu:

Poznanie zagadnień biblijnych związanych z małżeństwem, obrazem Kościoła jako Oblubienicy Chrystusa w Apokalipsie, nauki Jezusa o ludzkiej pracy i działaniem Ducha Świętego w chrześcijaństwie.

Przewidziane tematy: 1. Charakter relacji pomiędzy małżeństwem a przywierzeniem Chrystusa z Kościołem na podstawie Ef 5, 21–33; 2. Kościół-Oblubienica w Apokalipsie św. Jana; 3. Nauka Jezusa Chrystusa o ludzkiej pracy; 4. Duch Święty w chrześcijaństwie.

Wymagania wstępne:

Zainteresowanie Pismem Świętym, dla chcących zdać egzamin, znajomość teologii, zwłaszcza przedmiotów biblijnych odpowiadająca poziomowi magisterium z teologii.

Cele przedmiotu:

Poznanie wykładanej problematyki oraz metod pracy nad tekstem biblijnym.

Metody nauczania:

Wykład, lektura studentów.

Metody oceny:

Egzamin dla studentów kursu licencjacko-doktoranckiego, zaliczenia na podstawie obecności dla studentów kursu podstawowego.

Spis zalecanych lektur:

Dąbek T. M. (red.), „*Utwierdzaj twoich braci*” (Łk 22, 32), Kraków 2003, s. 159–232 oraz artykuły na omawiane tematy.

twb08. Porównanie synoptyczne ewangelii

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Hałas SCJ, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Praca nad konkretnym tekstem biblijnym Nowego Testamentu.

Przedmiotem wykładu jest porównanie synoptycznych wersji wybranych perykop ewangelicznych. Chodzi o zwrócenie uwagi na różnice między relacjami poszczególnych Synoptyków i wytlumaczenie tych różnic, głównie w oparciu o profil teologiczny poszczególnych Autorów. Chodzi o takie perykopy jak m.in:

1. O Janie Chrzcicielu i chrzcie Jezusa: Mk 1, 2–11 i par.;
2. O kuszeniu Jezusa według Ewangelii synoptycznych (Mt 4, 1–11 i par.);
3. O powołaniu pierwszych uczniów (Mk 1, 16–20 i par.);
4. Przypowieść o zasianym ziarnie (Mk 4, 1–20 i par.);
5. Teksty ewangeliczne na temat narodzenia Jezusa;
6. Dwie wersje przypowieści o zaproszeniu na posiłek (Mt 22, 1–10; Łk 14, 16–24);

7. Synoptyczne teksty na temat ustanowienia Eucharystii;
8. Ewangeliczne opowiadania o Męce, śmierci i Zmartwychwstaniu Chrystusa.

Wymagania wstępne:

Znajomość podstawowej problematyki Ewangelii, wstępna znajomość j. greckiego.

Cele przedmiotu:

Zrozumienie i umiejętność wyjaśnienia różnic między synoptycznymi wersjami wybranych perykop

Metody nauczania:

Analizowanie testów na podstawie synapsy polskiej.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Malina A., *Chrzest Jezusa w czterech Ewangeliach. Studium narracji i teologii*, Katowice 2007; Paciorek A., *Q – Ewangelia Galilejska*, Lublin 2001; *Synapsa czterech ewangelii w nowym przekładzie polskim*, oprac. M. Wojciechowski, Warszawa 1997.

twb09. Stary a Nowy Testament

Wykład podstawowy z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Stanisław Hałas SCJ, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Rozwój zasadniczych treści religijnych od Starego do Nowego Testamentu.

Wykład ukazuje rozwój głównych idei teologicznych Biblii od Starego Testamentu do Nowego. Chodzi o takie zagadnienia jak Boże objawienie, mono-teizm, Bóg Stwórca i jego opatrność, biblijna wizja człowieka, przymierze, Boże miłosierdzie, zbawienie, ojcowska miłość Boga, Mesjasz, Kościół jako lud Boży Nowego Testamentu, kult I świętowanie.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość zagadnień biblijnych.

Cele przedmiotu:

Wskazanie na relacje między Starym I Nowym Testamentem: kontynuacja i rozwój.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Hałas S., „*Uświęceni przez ofiarę Chrystusa raz na zawsze*” (por. Hbr 10, 10). *Rozumienie kultu w Starym i Nowym Przymierzu*, CT 73 (2003), s. 95–116; Papieska Komisja Biblijna, *Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii*

chrześcijańskiej, Kielce 2002; Rosik M., *Judaizm u początków ery chrześcijańskiej*, Wrocław 2003.

twb10. Kapłaństwo w Starym Testamencie

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Bolesław Jelonek

twb11. Prorocy w obronie moralności

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Bolesław Jelonek

twb12. Ugrupowania judaizmu biblijnego

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB

Treści merytoryczne przedmiotu:

Przedstawienie tła historycznego okresu Drugiej Świątyni dla wskazania fundamentalnych instytucji judaizmu (świątyni i synagogi). Relacja świątynnych form kultycznych do form działalności instytucji Synagogi. Przedstawienie procesu wyłaniania się grup judaizmu: samarytanie, faryzeusze, saduceusze, grupy apokaliptyczne, esenizm, ruchy hellenistyczne, herodianie, zeloci, terapeuci, ruch baptystyczny. Początki judaizmu rabinistycznego do roku 70.

Wymagania wstępne:

Wiedza z zakresu introdukcji do Pisma Świętego; znajomość historii Izraela; wiedza z zakresu historii i kultury starożytnego Bliskiego Wschodu.

Cele przedmiotu:

Wiedza z zakresu instytucji ST okresu Drugiej Świątyni, w celu umiejętności rozpoznawania mechanizmów powstawania judaizmu, skutkujących wielością grup religijnych i społecznych oraz podejść do podeportacyjnych fundamentów judaizmu: kultu i interpretacji świętych tekstów.

Metody nauczania:

Wykłady, konwersatoria.

Metody oceny:

Egzamin ustny w formie dyskusji nad тезami postawionymi w wykładzie.

Spis zalecanych lektur:

Cieciela J., *Palestyna w czasach Jezusa. Dzieje polityczne*, Kraków 2000; Dohmen Ch., Stemberger G., *Hermeneutyka Biblii Żydowskiej i Starego Testamentu*, tłum. M. Szczepaniak, Kraków 2008; Rosik M., *Judaizm u początków ery chrześcijańskiej*, Wrocław 2008; Sacchi P., *Storia del Secondo Tempio. Israele tra VI secolo a.C. e I secolo d.C.*, Torino 2006; Sanders E. P., *Je-*

sus and Judaism, Philadelphia 1985; Stegemann H., *Esseńczycy z Qumran, Jan Chrzcziciel i Jezus*, tłum Z. Małecki, A. Tronina, Kraków – Mogilany 2002; Strus A. (red.), *Tra giudaismo e cristianesimo*, Roma 1995; VanderKam J. C., *Wprowadzenie do wczesnego judaizmu*, Warszawa 2006.

twb13. Literatura judaizmu

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB

Treści merytoryczne przedmiotu:

Charakterystyka historyczna schyłkowej fazy Drugiej Świątyni i rodzenia się chrześcijaństwa; pisma biblijne i żydowskie kryteria ich identyfikacji; judaistyczna literatura apokryficzna i pseudonimiczna; środowiska judaistyczne – twórcy literatury; literatura apokaliptyczna jako szczególnie, eschatologiczny wyraz doktryny i etyki; eschatologiczny i organizacyjny charakter pism z Qumran; judaistyczna literatura hellenistyczna; judaistyczna literatura pobiblijna; judaistyczne metody i formy interpretacji Pisma: midrasz, peszer, targum, haggada, halacha w świetle literatury prorabinicznej.

Wymagania wstępne:

Wiedza z zakresu introdukcji do Pisma Świętego; znajomość historii Izraela; wiedza z zakresu historii i kultury starożytnego Bliskiego Wschodu.

Cele przedmiotu:

Zaznajomienie ze zróżnicowaną literaturą religijną i organizacyjną środowisk judaistycznych okresu międzytestamentalnego, dla zrozumienia procesów rządzących określeniem jakości i powagi tekstów. Efektem ma być znajomość judaizmu jako wielopostaciowej religii schyłku okresu Drugiej Świątyni i powstania chrześcijaństwa.

Metody nauczania:

Wykłady, konwersatoria.

Metody oceny:

Egzamin ustny w formie dyskusji nad тезami postawionymi w wykładzie.

Spis zalecanych lektur:

Dohmen Ch., Stemberger G., *Hermeneutyka Biblii Żydowskiej i Starego Testamentu*, tłum. M. Szczepaniak, Kraków 2008; Jędrzejewski S., *Biblia i judaizm*, Kraków 2007; Mędała S., *Wprowadzenie do literatury międzytestamentalnej*, Kraków 1994; Pilarczyk K., *Literatura żydowska od epoki biblijnej do haskali*, Kraków 2006; Rosik M., *Judaizm u początków ery chrześcijańskiej*, Wrocław 2008; Sacchi P., *L'apocalittica giudaica e la sua storia*, Brescia 1990; Sacchi P., *Storia del Secondo Tempio. Israele tra VI secolo a.C. e I secolo d.C.*, Torino 2006; VanderKam J. C., *Wprowadzenie do wczesnego judaizmu*, Warszawa 2006.

twb14. Ugarit, język i archeologia

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: dr Marcin Majewski

twb15. Interpretacja Biblii w Kościele

Wykład podstawowy z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Roman Pindel

Treści merytoryczne przedmiotu:

Celem wykładu jest pogłębione omówienie treści dokumentu Papieskiej Komisji Biblijnej z 1993 roku, *Interpretacja Biblii w Kościele* w kontekście nauczania Kościoła odnośnie do Pisma Świętego od końca XIX wieku. Po kolei zostaną przedstawione rozdziały dokumentu, z uwzględnieniem ich specyfiki. Omawiane metody i podejścia są ilustrowane przykładami ich zastosowania, przede wszystkim w polskiej biblistyce. Zostanie wskazana literatura oraz polscy autorzy specjalizujący się w danej metodzie badawczej. Rozdział II. *Kwestie hermeneutyczne* zostanie poszerzony o historię hermeneutyki, zwłaszcza w odniesieniu do badania tekstu biblijnego. Rozdział III. *Charakterystyczny wymiar interpretacji katolickiej* będzie objaśniany w kierunku wydobycia tego co nowe i specyficzne w ostatnich latach w katolickiej egzegezie. Rozdział IV. *Interpretacja Biblii w życiu Kościoła* jest okazją do ukazania różnych możliwych zastosowań szeroko pojętej lektury Pisma Świętego w życiu indywidualnego wierzącego oraz wspólnot kościelnych.

Treści wykładu: 1) od *Providentissimus Deus* do *Dei Verbum*, 2) sytuacja w egzegezie w przededniu ogłoszenia dokumentu *Interpretacja Biblii w Kościele*, 3) struktura dokumentu, 4) status metody historyczno-krytycznej, 5) nowe metody literackie i możliwości ich zastosowania w egzegezie, 6) różne podejścia i ich ocena z punktu widzenia metodologii biblijnej, 7) hermeneutyka i dzieje interpretacji Biblii, 8) współczesne kierunki filozoficzne a Biblia, 9) stare i nowe w kwestii sensu Pisma Świętego, 10) Biblia księgą Kościoła i co z tego wynika.

Wymagania wstępne:

Znajomość literackich i teologicznych zasad interpretacji tekstu biblijnego według *Dei Verbum* oraz wcześniejszych dokumentów Kościoła.

Cele przedmiotu:

Znajomość treści, w szczególności nowości, dokumentu *Interpretacja Biblii w Kościele*. Określenie specyfiki, możliwości, ograniczeń i zastrzeżeń wobec metod i podejść prezentowanych w dokumencie. Sprecyzowanie katolickich zasad hermeneutyki na tle jej rozwoju i aktualnych jej kierunków.

Metody nauczania:

Wykład z elementami dyskusji.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Berger K., *Hermeneutik des Neuen Testaments*, UTB 2035, Tübingen 1999; Dohmen Ch. – Stemberger G., *Hermeneutika Biblii żydowskiej i Starego Testamentu*, tłum. M. Szczepaniak, „Myśl Teologiczna”, Kraków 2008; Fischer G., *Wege in die Bibel. Leitfaden zur Auslegung*, Stuttgart 2000 (Verlag KBW); Hecht A., *Zugänge zur Bibel. Methoden für Gruppen. Schnupperkurs*, Stuttgart 2003 (Verlag KBW); Imbach J., *Lust auf die Bibel. Praxisorientierte Zugänge zur Heiligen Schrift*, Würzburg 2000; *Interpretacja Biblii w Kościele. Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej z komentarzem biblistów polskich*, tłum. i red. R. Rubinkiewicz, Warszawa 1999; *L'interpretazione della Bibbia nella Chiesa. Atti del Simposio*, Città del Vaticano 2001; Schramm T., *Die Bibel ins Leben ziehen. Bewährte "alte" und faszinierende "neue" Methoden lebendiger Bibelarbeit*, Stuttgart 2003 (Verlag W. Kohlhammer); „Z badań nad Biblią. Prace katedry Teologii i Informatyki Biblijnej Wydziału Teologicznego Papiejskiej Akademii Teologicznej w Krakowie” 2, Kraków 1998.

twb16. Współczesne trendy w biblistyce

Wykład podstawowy z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Roman Pindel

Treści merytoryczne przedmiotu:

Celem wykładu jest zapoznanie jego uczestników z aktualnymi kierunkami badań w egzegezie światowej i polskiej. Omówione zostaną wybrane obszary, szczególnie eksploatowane w biblistyce oraz metody i podejścia przynoszące nowe rezultaty. Zostaną wskazane czasopisma i serie naukowe oraz narzędzia komputerowe szczególnie użyteczne w badaniach podejmowanych przez młodych biblistów. Nie zabraknie prezentacji osiągnięć i kierunków badań ośrodków naukowych w Polsce. Wszystko to po to, by dać orientację w aktualnej sytuacji biblistyki.

Treści wykładu: 1) promocja metody kanonicznej (Benedykt XVI, Biblia a moralność), 2) retoryka hebrajska, 3) zainteresowanie osobą Jezusa, 4) nowa perspektywa badań nad Pawłem, 5) literatura antyczna a księgi Nowego Testamentu, 6) epistolografia antyczna a biblijna, 7) od Bultmanna do narratologii, 8) intertekstualność, 9) językoznawstwo w badaniach biblijnych, 10) ponowne zainteresowanie tradycją, 11) metoda *lectio divina*, 12) aktualizacja.

Wymagania wstępne:

Umiejętność analizy tekstu biblijnego oraz krytycznego korzystania z literatury fachowej. Zaliczenie podstawowego kursu języków biblijnych.

Cele przedmiotu:

Orientacja w literaturze biblijnej co do podejmowanych aktualnie zagadnień. Znajomość kierunków aktualnie podejmowanych badań, zwłaszcza w Polsce.

Metody nauczania:

Wykład z elementami dyskusji oraz przygotowania referatów.

Spis zalecanych lektur:

Aktualne czasopisma biblijne oraz:

Chrostowski W., *Kościół i Biblia. Katolicka interpretacja Pisma Świętego a egzegeza historyczno-krytyczna*, „Zeszyty naukowe Stowarzyszenia Bibliistów Polskich”, nr 4, Warszawa 2007, s. 221–241; Fitzmyer J. A., *Pismo duszą teologii*, tłum. A. Baron – M. Dobrzyński – R. Robak, „Myśl teologiczna” 14, Kraków 1997; *Interpretacja Biblii w Kościele. Dokument Papieskiej Komisji Biblijnej z komentarzem biblistów polskich, przekład i redakcja Rubinkiewicz R.*, Warszawa 1999 (elektroniczna wersja na stronie Apologetyka.katolik); Linke W., *Hermeneutyka biblijna w dokumentach kościelnych z lat 1893–2001 na tle rozwoju hermeneutyki ogólnej*, [w:] Chrostowski W. (red.), *Miłość wytrwa do końca. Księga Pamiątkowa dla Księdza Profesora Stanisława Pisarka w 50. rocznicę święceń kapłańskich i 75. rocznicę urodzin*, Warszawa 2004, s. 230–280; Markiewicz H., *Literaturoznawstwo i jego sąsiedztwo*, Warszawa 1989; *Naród żydowski i jego Święte Pisma w Biblii chrześcijańskiej*, tłum. R. Rubinkiewicz, Kielce 2002; *Papieska Komisja Biblijna, Biblia a moralność. Biblijne korzenie postępowania chrześcijańskiego*, tłum. R. Rubinkiewicz, Kielce 2009; Pawłowski Z., *Opowiadanie, Bóg i początek. Teologia narracyjna Rdz 1–3*, „Rozprawy i studia biblijne” 13, Warszawa 2003; Wierzbicka A., *Co mówi Jezus? Objasnianie przypowieści ewangelicznych w słowach prostej i uniwersalnej*, tłum. I. Duraj-Nowosielska, Warszawa 2002.

twb17. Przypowieści ewangelijne w aspekcie polemicznym

Wykład monograficzny z teologii biblijnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Stanisław Wronka

Treści merytoryczne przedmiotu:

Gatunek literacki przypowieści z akcentem na ich charakter polemiczny, sposób i cel posługiwania się przypowieściami przez Jezusa, poszczególne przypowieści ewangelijne.

Wymagania wstępne:

Znajomość greki oraz problemów związanych z zagadnieniami wstępnymi i ogólną egzegezą Ewangelii.

Cele przedmiotu:

Lepsze zrozumienie przypowieści jako środka stosowanego przez Jezusa w polemice z oponentami, umiejętność rozpoznawania problemów stojących u podłoża poszczególnych przypowieści i harmonizowania ich przesłania z całym nauczaniem Jezusa.

Metody oceny:

Egzamin ustny na koniec semestru.

Spis zalecanych lektur:

Aland B. i K., Karavidopoulos J., Martini C. M., Metzger B. M. (ed.), *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart 1998; Fusco V., *Oltre la parabola. Introduzione alle parabole di Gesù* (Collana di cristologia), Roma 2002; Fusco V., *Parabola/Parabole*, [w:] Rossano P., Ravasi G., Girlanda A. (a cura di), *Nuovo Dizionario di Teologia Biblica*, Cisimello Balsamo 1988, s. 1081–1097; Janowski A., *Królestwo Boże w przypowieściach*, Kraków 1997; *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych. Biblia Tysiąclecia*, opracował zespół biblistów polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich, Poznań 2002; *Synopsa czterech Ewangelii w nowym przekładzie*, tłum. i oprac. M. Wojciechowski, Prymasowska Seria Biblijna 6, Warszawa 1997; Wojciechowski M., *Przypowieści dla nas*, Częstochowa 2007; Wronka S., *Dlaczego w przypowieściach?*, [w:] Dąbek T. M. (red.), „*Utwierdzaj swoich braci (Łk 22, 32)*”, Kraków 2003.

twd01. Święcenia

Konwersatorium z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Arkadiusz Baron

Treści merytoryczne przedmiotu:

W ramach konwersatorium zostaną omówione wszystkie ważniejsze zachowane dokumenty Kościoła starożytnego dotyczące interesującej nas problematyki oraz ważniejsze dokumenty średniowiecza i czasów nowożytnych. Podjęte zostaną także sprawy związane z wymaganiami stawianymi kandydatom do święceń, sprawa celibatu, przepisy dotyczące życia, ubioru, uposażenia a nawet przewidywane przepisami kanonicznymi kary dla osób duchownych.

Wymagania wstępne:

Mgr z teologii.

Cele przedmiotu:

Celem konwersatorium jest omówienie koncepcji święceń oraz ich udzielania w Kościele od pierwszych wieków aż do Soboru Watykańskiego II.

Metody oceny:

Zaliczenie z oceną w oparciu o udział własny w konwersatorium.

Spis zalecanych lektur:

„VoxPatrum” 17 (1989): *Diakonat w Kościele starożytnym*; „VoxPatrum” 24–29 (1993–1995), s. 29–311; „VoxPatrum” 30–31 (1996), s. 217–228; „VoxPatrum” 40–41 (2001), s. 141n, 157nn; „VoxPatrum” 44–45 (2003), s. 99–117; *Acta synodalia ab anno 50 ad annum 381*, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2006; *Konstytucje apostołskie*, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2007; *Kanony Ojców Greckich*, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2009; *Dokumenty Soborów Powszechnych*, t. 1–4, układ i oprac. A. Baron, H. Pietras, Kraków 2001–2004 oraz inne.

twd02. Sakrament Świeceń

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Szymon Drzyżdzyk

Treści merytoryczne przedmiotu:

Sakrament święceń jest tym spośród siedmiu sakramentów Kościoła, przez który przedstawiciele kościelnych urzędów (biskupi prezbiterzy i diakoni) są w sakramentalny sposób ustanawiani do pełnienia urzędowych posług. Sakrament ten podobnie jak związane z nim urzędy były wielokrotnie przedmiotem dyskusji nie tylko w historii; również dzisiaj, bardziej może niż kiedykolwiek przedtem, są kwestionowane zarówno przez ludzi spoza Kościoła, jak i w samym Kościele.

Przedstawienie następujących kwestii: 1. Kapłaństwo Jezusa Chrystusa; 2. Apostołowie a Jezus; 3. Święceni w Listach Pasterskich; 4. Kapłan w II wieku; 5. Sposoby ordynacji w ciągu wieków; 6. Problem święceń Orygenes; 7. Święceni w aspekcie ekumenicznym; 8. Kapłaństwo kobiet – problem zamknięty?

Wymagania wstępne:

Ukończone studia magisterskie na kierunku teologia.

Cele przedmiotu:

Przyswojenie treści omówionych w punkcie „Treści merytoryczne przedmiotu”.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Beinert W., *Autoritaet um die Liege willen. Zur Theologie des kirchlichen Amtes*, Würzburg 1991; Cullmann O., *Christologie du Nouveau Testament*, Neuchatel-Paris 1958; Gnilka J., *Das Evangelium nach Markus (Mk 1–8, 26)*, Zurych-Einsiedeln-Köln 1978; Kasper W., *Die Funktion des Priesters in der Kirche*, Maisz 1970; Romaniuk K., *Kapłaństwo w Piśmie Świętym Nowego Te-*

stamentu, Kraków 1994; Szram M., *Orygenes o kapłaństwie*, „Vox Patrum” 13–14 (1996), s. 97; Thurian M., *Tożsamość kapłana*, Kraków 1996.

twd03. Teologia porównawcza, II: katolicy – luteranie

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Paweł Holc CM

twd04. Boski i ludzki wymiar *koinonia* w *Listach* św. Bazylego (translatorium – język grecki)

Translatorium z teologii dogmatycznej – patrologii

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: s. dr Sylwia Kaczmarek

Treści merytoryczne przedmiotu:

Analizowane są „Listy” św. Bazylego Wielkiego w tłumaczeniu i w wersji greckiej.

Translatorium ma elementy wykładu oraz wspólnej pracy nad analizowanymi tekstami źródłowymi i nad tłumaczeniami. Po wykładach wstępnych o źródłach i historii terminu „koinonia” (łac. *communio*, *communitas* i inne) przechodzi się do analizy „Listów” św. Bazylego Wielkiego, w których pojawiają się terminy z rodziny „koinonia”. Celem translatorium jest uchwycenie znaczeń tych terminów w twórczości św. Bazylego w powiązaniu z rzeczywistością Kościoła kapadockiego i uniwersalnego w 2. połowie IV wieku.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość greki.

Cele przedmiotu:

Umiejętność samodzielnej analizy znaczeniowej terminów greckich.

Metody nauczania:

Wykład oraz analiza (indywidualna i grupowa) tekstów oryginalnych i tłumaczeń.

Metody oceny:

Aktywny udział w translatorium oraz dziesięciominutowa prezentacja na temat znaczeń terminów z rodziny „koinonia” w oparciu o wybrane teksty.

Spis zalecanych lektur:

Św. Bazyli Wielki, *Listy*, tłum. Wł. Krzyżaniak, Warszawa 1972.

twd05. Historia idei teologicznych

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej / teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: dr Marek Kita

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ogólny przegląd dziejów rozwoju doktryny kościelnej oraz refleksji teologicznej w dziedzinie eklezjologii i sakramentologii ze szczególnym uwzględnieniem ich implikacji dla aktualnie toczonych debat wewnątrz Kościoła katolickiego i w dialogu ekumenicznym

Treści wykładu: 1. Świadomość eklezjologiczna Kościoła pierwotnego; 2. Refleksja eklezjologiczna ojców Kościoła; 3. Spory eklezjologiczne średniowiecza; 4. Eklezjologia katolicka, protestancka i prawosławna epoki nowożytnej; 5. Eklezjologia Trydentu, Vaticanum I i Vaticanum II; 6. Kontrowersje związane z sakramentami we wczesnym Kościele; 7. Rozwój doktryny o sakramentach od epoki Ojców do Soboru Trydenckiego; 8. Sakramentologia Trydentu; 9. Współczesne rozumienie sakramentów w tradycji katolickiej, prawosławnej i protestanckiej.

Cele przedmiotu:

Uświadomienie słuchaczom historycznej perspektywy szkolnej teologii w sferze doktryny o Kościele i sakramentach, zapoznanie z genezą aktualnej postaci kościelnego nauczania w wymienionych dziedzinach, wskazanie obecnych w tym nauczaniu kwestii otwartych na dalsze pogłębianie w ramach teologii poszukującej.

Metody oceny:

Egzamin ustny na podstawie podanej lektury oraz danych do wyboru tez do opracowania.

Spis zalecanych lektur:

Bourgeois H., Sesboué B., Tihon P., *Historia dogmatów*, t. III: *Znaki zbawienia*, Kraków 2001.

twd06. Historia idei teologicznych

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej / teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: dr Marek Kita

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ogólny przegląd dziejów rozwoju doktryny kościelnej oraz refleksji teologicznej w dziedzinie nauczania na temat Objawienia i wiary – czyli w ramach dogmatycznego komponentu teologii fundamentalnej – ze szczególnym uwzględnieniem ich implikacji dla obecnie toczonych debat wewnątrz Kościoła katolickiego i w dialogu ekumenicznym.

Treści wykładu: 1. Apologia wiary na przestrzeni dziejów Kościoła; 2. Dzieje refleksji i nauczania na temat konstytutywnych miejsc teologicznych; 3. Historia refleksji na temat kościelnego magisterium; 4. Doktryna Vaticanum I na temat fundamentów wiary; 5. Problematyka związana z kryzysem moder-

nistycznym; 6. Historia sporów o „kwesnię biblijną”; 7. Problem filozofii chrześcijańskiej; 8. Spory między magisterium i teologami w epoce Vaticanum II.

Cele przedmiotu:

Uświadczenie słuchaczom historycznej perspektywy szkolnej teologii w sferze doktryny o Objawieniu i wierze, zapoznanie z genezą aktualnej postaci kościelnego nauczania w wymienionych dziedzinach, wskazanie obecnych w tym nauczaniu kwestii otwartych na dalsze pogłębienie w ramach teologii poszukującej.

Metody oceny:

Egzamin ustny na podstawie podanej lektury oraz danych do wyboru tez do opracowania.

Spis zalecanych lektur:

Sesboüé B., Theobald Ch., *Historia dogmatów*, t. IV: *Słowo zbawienia*, Kraków 2003.

twd07. Vaticanum secundum – konflikt interpretacji

Wykład podstawowy z antropologii teologicznej prowadzony w języku polskim i angielskim

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: o. dr hab. Jarosław Kupczak OP, prof. UPJPII

Tręci merytoryczne przedmiotu:

Bez wątpienia, Sobór Watykański II był najważniejszym wydarzeniem w Kościele katolickim w XX wieku. Sobór wpłynął na głęboke zmiany w samo-rozumieniu Kościoła, jego teologii i liturgii, oraz w relacji do innych religii i do świata. Równocześnie, lata posoborowe były dotknięte głębokim kryzysem, szczególnie w dziedzinie tożsamości katolika i chrześcijanina w gwałtownie zeświecczającym się świecie. Ten kryzys sprowokował liczne pytania o właściwe rozumienie i adekwatność soborowego *aggiornamento* oraz o wiarygodność różnych interpretacji Soboru. Wykład zmierza do poddania niektórych z tych kwestii krytycznej analizie.

Wymagania wstępne:

Wiedza z dziedziny teologii na poziomie magisterskim.

Cele przedmiotu:

Umiejętność krytycznej oceny różnych interpretacji Soboru Watykańskiego II.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Alberigo G., *Breve storia del concilio Vaticano II*, Bologna 2005; Hildebrandt D. von, *Koń trojański w mieście Boga*, Warszawa 2006; Hildebrandt D. von, *Spustoszona winnica*, Warszawa 2006; McNerny R., *What Went Wrong with Vatican II. The Catholic Crisis Explained*, Manchester 1998; Ratzinger J., *Theologische Prinzipienlehre. Bausteine zur Fundamentaltheologie*, Munchen

1982; Rowland T., *Culture and the Thomist Tradition. After Vatican II*, New York 2003; Rynne X., *Letters from Vatican City*, London 1963; *Vatican II. Renewal within Tradition*, ed. by M. Lamb, Oxford 2008; Wiltgen R., *Ren wpaada do Tybru. Historia Soboru Watykańskiego II*, Poznań 2001.

twd08. Love and freedom in the thought of Karol Wojtyła/John Paul II (Miłość i wolność w myśli Karola Wojtyły/Jana Pawła II)

Wykład monograficzny z antropologii teologicznej prowadzony w języku angielskim

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. dr hab. Jarosław Kupczak OP, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Miłość i wolność to bez wątpienia dwa fundamentalne zagadnienia zarówno w filozoficznej, jak też w teologicznej antropologii Karola Wojtyły/Jana Pawła II. Studia nad tymi dwoma zagadnieniami, ukazujące wzajemny związek filozofii i teologii, pozwalają lepiej zrozumieć myśl naszego wielkiego Rodaka.

Wymagania wstępne:

Wiedza z dziedziny teologii na poziomie magisterskim.

Cele przedmiotu:

Wiedza o podstawowych zagadnieniach z dziedziny filozoficznej i teologicznej antropologii Karola Wojtyły/Jana Pawła II.

Metody nauczania:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Kupczak J., *Destined for Liberty. The Human Person in the Philosophy of Karol Wojtyła/John Paul II*, Washington D.C. 2000; Schmitz L. K., *At the Center of the Human Drama: The Philosophical Anthropology of Karol Wojtyła/Pope John Paul II*, Washington 1993; Wojtyła K., *Love and Responsibility*, trans. H.T. Willetts, New York 1981; Wojtyła K., *Subjectivity and the Irreducible in Man*, „*Analecta Husserliana*” 7 (1978), p. 107–14; Wojtyła K., *The Acting Person*, tłum. A. Potocki, Boston 1979; Wojtyła K., *The Structure of Self-determination as the Core of the Theory of the Person*, [in:] *Tommaso D'Aquino nel suo Settimo Centenario: Atti del Congresso Internazionale (Roma – Napoli – 17/24 Aprile 1974)*, Napoli 1978.

twd09. Nowy feminizm Jana Pawła II

Wykład podstawowy z antropologii teologicznej prowadzony w języku polskim i angielskim

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. dr hab. Jarosław Kupczak OP, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Współczesny feminizm jest bez wątpienia bardzo złożonym zjawiskiem; z tego powodu, należałoby raczej mówić z współczesnych feminizmach. Niemniej, bez wątpienia, niektóre formy współczesnego feminizmu proponują dekonstrukcję tradycyjnego rozumienia płci (teoria *gender*), ciała i seksualności, jak również roli mężczyzny i kobiety w rodzinie stanowią bardzo poważne wyzwanie dla chrześcijańskiej refleksji antropologicznej i praktyki życia chrześcijańskiego. Na tle różnorodności współczesnych form feminizmu wykład zamierza dokonać identyfikacji głównych zagrożeń tego teorii dla chrześcijańskiej antropologii.

Wymagania wstępne:

Wiedza z dziedziny teologii na poziomie magisterskim.

Cele przedmiotu:

Umiejętność krytycznej oceny różnych zagadnień związanych z filozofią i teologią płci, jak też wyzwań ze strony współczesnego feminizmu.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

John Paul II, *Mulieris dignitatem*; Schumacher M. M., *Women in Christ: Toward a New Feminism*, Grand Rapids 2004.

twd10. Główne nurty teologii współczesnej

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr Dariusz Oko

Treści merytoryczne przedmiotu:

Semestr zimowy.

Wykład, którego przedmiotem są główne nurty teologii protestanckiej XX wieku tworzone między innymi przez A. Harnacka, E. Troeltscha, K. Bartha, R. Bultmanna, E. Fuchsa, G. Ebelinga, P. Tillicha, D. Bonhoeffera i F. Gogartena. Teologia zostaje tu przedstawiona jako wysiłek takiej odnowy interpretacji objawienia, aby było ono możliwe do zrozumienia i przyjęcia przez człowieka współczesnego. Historia sporów pomiędzy poszczególnymi nurtami ma pomóc w zrozumieniu istoty, cząstkowości i uwarunkowań ich twierdzeń. Szczególna uwaga zostaje zwrócona na wzajemne wpływy kultury, filozofii i teologii.

Treści wykładu: 1. Spór teologii dialektycznej z teologią liberalną. 2. Dyskusja o demitologizacji. 3. Teologia egzystencjalna i kerygmaticzna. 4. Teologia hermeneutyczna. 5. Teologia kultury. 6. Teologia nie-religijnego chrześcijaństwa. 7. Teologia sekularyzacji.

Semestr letni.

Wykład, którego przedmiotem są główne nurty teologii katolickiej w XX wieku tworzone przez takich uczonych jak H. de Lubac, J. Daniélou, M.-D. Chenu, Y. Congar, R. Guardini, K. Rahner, J. B. Metz i H. U. von Balthasar. Teologia jest tu przedstawiana jako ciągle na nowo ponawiana próba rozumienia objawienia w świetle Tradycji i łaski oraz w horyzoncie nieustannie zmieniającej się kultury. Szczególna uwaga zostaje zwrócona na teologię transcendentálną, a także istotne inspiracje teologii protestanckiej i filozofii obecne w teologii katolickiej oraz na jej relacje do Urzędu Nauczycielskiego Kościoła.

Treści wykładu: 1. Spór o modernizm. 2. Nowa teologia (*nouvelle théologie*). 3. Teologia historii i teologia misji. 4. Teologia ekumeniczna. 5. Teologia kerygmatyczna. 6. Teologia łaski. 6. Teologia transcendentálna. 7. Teologiczna estetyka.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z filozofii i teologii uzyskane podczas studiów pierwszego i drugiego roku.

Cele przedmiotu:

Semestr zimowy: Po ukończeniu kursu student powinien znać istotne tezy poszczególnych nurtów teologii protestanckiej XX wieku, a także ich twórców i wzajemne oddziaływania.

Semestr letni: Po ukończeniu kursu student powinien znać istotne tezy poszczególnych nurtów teologii katolickiej XX wieku, a także ich twórców i wzajemne oddziaływania.

Metody oceny:

Egzamin ustny po każdym semestrze.

Spis zalecanych lektur:

Semestr zimowy.

Benedykt XVI, *Jezus z Nazaretu*, Rzym 2007; Tillich P., *Pytanie o nieuwarunkowane*, Kraków 1994.

Semestr letni.

Rahner K., *O możliwości wiary dzisiaj*, Kraków 1983; Ratzinger J., *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 1996.

twd11. Teologia kapłaństwa

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Jan Daniel Szczurek, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Podstawy biblijne kapłaństwa: ewangelie, List do Hebrajczyków, św. Paweł; ustanowienie kapłaństwa służebnego; kapłaństwo powszechne i kapłań-

stwo służebne; stopnie w sakramencie święceń; stan życia kapłańskiego (stosunek do świata, celibat); problem kapłaństwa kobiet.

Wymagania wstępne:

Znajomość zagadnień biblijnych oraz chrystologii, sakramentologii, a także nauki Soboru Watykańskiego II w zakresie I cyklu studium teologii (studia podstawowe).

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest przedstawienie teologii kapłaństwa w różnych jego aspektach. Przedmiotem wykładu będą biblijne podstawy nauki o kapłaństwie, kapłaństwo Chrystusa i apostołów, kapłaństwo powszechne (w tym kapłaństwo kobiet), kapłaństwo służebne, niektóre zagadnienia z teologii sakramentu święceń, nauka Soboru Watykańskiego II o kapłaństwie.

Metody nauczania:

Wykład, konsultacje indywidualne na życzenie studenta.

Metody oceny:

Egzamin ustny trwający 10–15 min. Odpowiedź powinna zawierać podstawy biblijne zagadnienia, rozwój nauki Kościoła na jego temat i problemy teologiczne z nim związane oraz ewentualnie jego znaczenie praktyczne (egzystencjalne). Egzamin w czasie sesji egzaminacyjnej po zakończeniu semestru.

Spis zalecanych lektur:

Galot J., *Teologia del sacerdozio*, Firenze 1981; Greshake G., *Być kapłanem. Teologia i duchowość urzędu kapłańskiego*, Wrocław 1983; Greshake G., *Priestersein in dieser Zeit, Theologie. Pastorale Praxis. Spiritualität*, wyd. 2, Freiburg – Basel – Wien 2000; *Kapłaństwo*, pr. zbior. [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 8, kol. 710–729; Rausch T. P., *Współczesne kapłaństwo*, Kraków 1996; Schmidberger F., *Kapłaństwo katolickie. Istota, zadanie, formacja, odnowa*, Warszawa 1997; Szczurek J. (red.), *Kapłaństwo służebne w życiu i nauczaniu Jana Pawła II*, Kraków 1997.

twd12. Arche, pamięć, tożsamość. Teologia trynitarna Boga

Ojca

Wykład konwersatorium z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Robert Woźniak

twd13. Antropologia teologiczna

Wykład konwersatorium z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Robert Woźniak

twd14. Podstawowe zagadnienia teologii syryjskiej I–IV wiek

Wykład monograficzny z patrologii syryjskiej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Jan Witold Żelazny, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Chrześcijaństwo w swoich początkach skierowało się najpierw w stronę narodów semickich. Ich przygoda z Chrystusem datuje się od pierwszych lat głoszenia dobrej nowiny. Jednak chrześcijanie syryjscy to dla dzisiejszych chrześcijan z Zachodu *zapomniani bracia*. Przez wieki uważani za *ubogich krewnych* myśli greckiej, dziś, w wyniku badań naukowych ich przebogatej spuścizny jawią się nie tylko jako świadkowie wiary, ale i teologowie – myśliciele o oryginalnej koncepcji teologii, o wizji świata odmiennej, ale nie mniej przez to ciekawej i wartościowej.

Treści wykładu: zaznajomienie z pierwszymi pismami chrześcijańskimi do tzw. Kanonów szkoły w Nissibis, zarys literatury patrystycznej kręgu języka syryjskiego.

Wymagania wstępne:

Znajomość historii powszechnej.

Cele przedmiotu:

Zapoznanie z literaturą patrystyczną kręgu języka syryjskiego, nauka samodzielnej analizy tekstów patrystycznych powstałych w środowisku semickim jako źródła do studiów teologicznych jak i historycznych.

Metody oceny:

Egzamin ustny i praca pisemna.

Spis zalecanych lektur:

Brock S., *The luminous eye: The spiritual Word Visio of Saint Ephrem*, Cisterian Studies (1992); Chialà S., *Abramo di Kashkar e la sua comunità*, Qiqajon 2005; Żelazny J. W., *Zarys literatury patrystycznej kręgu języka syryjskiego* [maszynopis].

twd15. S. C. Napiórkowskiego teologia pośrednictwa Maryi

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Życiński SDB, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład ma za zadanie wskazania zgodności nauczania Kościoła rzymskokatolickiego z doktryną biblijną. Pośrednictwo Maryi jest bowiem zawsze pośrednictwem podporządkowanym. Wynika z uczestnictwa w pośrednictwie jedyne Pośrednika – Jezusa Chrystusa. Jest to pośrednictwo przez uczestnictwo (*per participationem*).

Treści wykładu: 1. Teologiczna tematyka pośrednictwa. 2. Zawartość doktrynalna pośrednictwa. 3. Współczesna nauka Kościoła rzymsko-katolickiego o pośrednictwie Maryi. 4. Mariologia chrystotypiczna i eklezjotypiczna. 5. Doktryna o pośrednictwie jako problem ekumeniczny.

Wymagania wstępne:

Określone w regulaminie i programie studiów.

Cele przedmiotu:

Poznanie trudnej kwestii pośrednictwa podporządkowanego, zwłaszcza w perspektywie ekumenicznej.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Napiórkowski S. C., *Solus Chrystus numquam solus*, Lublin 1980.

twd16. Jana Pawła II teologia zawierzenia Maryi Bogu z Maryją

Wykład monograficzny z teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Życiński SDB, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Szczegółowej analizie poddane zostają liczne akty zawierzenia Maryi dokonane przez Jana Pawła II. Problemem do rozwiązania jest pytanie: Czy akty te są zawierzeniem Maryi, czy też zawierzeniem Bogu za wzorem Maryi i z Maryją.

Treści wykładu: 1. Podstawy historyczno-teologiczne zawierzenia. 2. Prekursorzy zawierzenia. 3. Cel zawierzenia. 4. Teologia zawierzenia Jana Pawła II. 5. Jan Paweł II świadkiem i nauczycielem zawierzenia Bogu z Maryją.

Wymagania wstępne:

Określone w regulaminie i strukturze studiów.

Cele przedmiotu:

Poznanie katolickiej doktryny zawierzenia.

Metody nauczania:

Wykład. Analiza tekstów.

Metody oceny:

Egzamin.

twf01. Etienne Gilson i Marie-Dominique Chenu w poszukiwaniu teologii średniowiecznej

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. dr Marek Piotr Chojnacki OCist

Treści merytoryczne przedmiotu:

Praca Etienne Gilsona i Marie-Dominique Chenu doprowadziła do innego spojrzenia na teologię średniowieczną, szczególnie autorów poprzedzających św. Tomasza. Dzięki ich publikacjom wielu autorów dotychczas uznawanych za pobożnych pisarzy duchowych otrzymało zasługujące im miano teologów. Dzisiejsza refleksja o teologii średniowiecznej ma swoje źródło w badaniach w podjętych w pierwszej połowie XX wieku. Monograf pozwoli poznać zasadniczą drogę intelektualną tych autorów, prezentowane wnioski i konfrontację z dzisiejszym stanem wiedzy historyczno-teologicznej.

Na podstawie Gilsona: teologiczne podstawy refleksji duchowej św. Bernarda z Clairvaux, spory dotyczące Berengariusza i Abelarda, rola miłości w teologii oraz jej ewentualne związki z miłością i poezją dworską, zarys myśli teologicznej Wilhelma z Saint-Thierry.

Na podstawie Chenu: początki scholastyki, relacje między teologią a literaturą, mentalność symboliczna teologii przedscholastycznej, rola Pisma św., rola autorytetów w teologii średniowiecznej, przemiany w metodzie teologicznej.

Wymagania wstępne:

Elementarna znajomość podstaw historii i teologii.

Cele przedmiotu:

Zapoznanie się z myślą Gilsona i Chenu o teologii średniowiecznej przed dziełami św. Tomasza, poznanie drogi do rozwoju teologii scholastycznej, uznanie aktualność teologii średniowiecznej, szczególnie tzw. teologii monastycznej dla refleksji współczesnej. Pozwala również prześledzić część drogi teologii katolickiej prowadzącej od odnowy soborowej.

Metody nauczania:

Wykład i elementy interpretacji tekstów teologicznych i filozoficznych.

Metody oceny:

Oceniania ciągłe plus końcowy egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Chenu M.-D., *La théologie au douzième siècle*, Paris 1957; przekład włoski, *La teologia nel XII secolo*, Milano 1983; Chenu M.-D., *The Symbolist Mentality*, [w:] Tenże, *Nature, Man, and Society in the Twelfth Century: Essays on New Theological Perspectives in the Latin West*, Chicago 1968, str. 99–145; Gilson E., *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, Warszawa 1966; Gilson E., *Humanisme médiéval et Renaissance*, [w:] Tenże, *Le idées et les lettres*, Essais d'arte et de philosophie, Paris 1932, str. 171–196; Gilson E., *La théologie mystique de saint Bernard*, Paris 1934, 1947, 1980; przekład włoski, *La teologia mistica di san Bernardo*, Milano 1987, «rist.» 1995; Leclercq J., *Amore e conoscenza secondo san Bernardo di Chiaravalle*, „La Scuola Cattolica”, Milano, 120 (1992), str. 6–14; Leclercq J., *Chrystus w oczach śre-*

dniowiecznych mnichów, Kraków 2001; Leclercq J., *Esperienza spirituale e teologia. Alla scuola dei monaci medievali*, Milano 1990; Leclercq J., *Miłość nauki a pragnienie Boga*, Kraków 1997; Leclercq J., *Naming the Theologies of the Early Twelfth Century*, „Mediaeval Studies”, Toronto (Ontario), 53 (1991), str. 327–336; Leclercq J., *Umanesimo e cultura monastica*, Milano 1989.

twf02. Wielkie apologie chrześcijaństwa

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Tadeusz Dzidek, prof. UPJPII

twf03. Teologia porównawcza: katolicyzm a prawosławie

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Tadeusz Kałużny SCJ

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład stanowi próbę syntetycznej prezentacji podstawowych zagadnień z zakresu teologii katolickiej i prawosławnej w ujęciu porównawczym. Temat wykładu obejmuje następujące grupy problemowe: Ogólna charakterystyka teologii; Trójjedyny Bóg; Stwórcze dzieło Boga; Człowiek; Jezus Chrystus; Duch Święty i uświęcenie człowieka; Matka Boża; Kościół; Sakramenty; Eschaton.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość zagadnień teologicznych.

Cele przedmiotu:

Poznanie punktów wspólnych oraz rozbieżności w teologii katolickiej i prawosławnej, jak również perspektyw katolicko-prawosławnego dialogu.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Bartnik Cz., *Dogmatyka katolicka*, t. 1–2, Lublin 2000–2003; Błaza M., *Jak wierzysz? Sakramenty inicjacji chrześcijańskiej w dialogu katolicko-prawosławnym*, Warszawa 2005; *Bóg żywy. Katechizm Kościoła Prawosławnego* (oprac. zespół wiernych prawosławnych), Kraków 2001; Bujak J., *Prymat biskupa Rzymu w świetle katolicko-prawosławnego dialogu ekumenicznego*, Szczecin 2007; Bułgakow S., *Prawosławie. Zarys nauki Kościoła prawosławnego*, Białystok – Warszawa 1992; Congar Y., *Wierzę w Ducha Świętego*, t. 1–3, Warszawa 1995–1997; Evdokimov P., *Prawosławie*, Warszawa 2003; Felmy K. Ch., *Współczesna teologia prawosławna*, Białystok 2005; Gryz K., *Antropologia przeobstwienia. Obraz człowieka w teologii prawosławnej*, Kraków 2009; Hilarion (Ałfiejew), *Misterium wiary. Wprowadzenie do prawo-*

sławnej teologii dogmatycznej, Warszawa 2009; Hryniewicz W., Karski K., Paprocki H., *Credo. Symbol naszej wiary*, Kraków 2009; Kallistos (Ware), *Kościół prawosławny*, Białystok 2002; Kałużny T., *Nowy sobór ogólnoprawosławny. Natura, historia przygotowań, tematyka*, Kraków 2008; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994; Klinger J., *O istocie prawosławia*, Warszawa 1983; Łoski W., *Teologia mistyczna Kościoła wschodniego*, Kraków 2007; Meyendorff J., *Teologia bizantyjska. Historia i doktryna*, Kraków 2007; Wagner H., *Dogmatyka*, Kraków 2007.

twf04. Miejsce Pisma Świętego w poznaniu Objawienia w Chrystusie

Wykład konwersatorium z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Łukasz Kamykowski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Spojrzenie na historię traktowania Biblii (w teorii i w praktyce kościelnej) jako słowa Bożego wypełnionego w Jezusie Chrystusie na przykładach pochodzących z kolejnych epok historii teologii w oparciu o cztery pytania: 1. Objawienie: czym jest i jak się dokonuje? 2. Słowo Boga a tekst spisany? 3. Tekst Pisma a Chrystus? 4. Poprawna lektura tekstu?.

Wymagania wstępne:

Znajomość podstaw teologii.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie umiejętności analizy tekstów teologicznych i dyskusji na ich temat.

Metody nauczania:

Konwersatorium – analiza wybranych tekstów w przekładzie polskim ukazujących historię traktowania Biblii (w teorii i w praktyce kościelnej) jako słowa Bożego wypełnionego w Jezusie Chrystusie. Analiza prowadzona jest pod kątem czterech pytań: 1. Objawienie: czym jest i jak się dokonuje? 2. Słowo Boga a tekst spisany? 3. Tekst Pisma a Chrystus? 4. Poprawna lektura tekstu?.

Metody oceny:

Zaliczenie z oceną na podstawie aktywnego udziału w zajęciach i pisemnej odpowiedzi na pytania wymienione w pkt. „Treści merytoryczne przedmiotu” w odniesieniu do analizowanych tekstów.

Spis zalecanych lektur:

Sesboüé B., Theobald C., *Historia dogmatów*, t. IV: *Słowo zbawienia*, Kraków 2003.

twf05. Współczesne konteksty teologii

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Łukasz Kamykowski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Teologia w kulturze Zachodu: liberalizm; materializm (konsumpcjonizm); mit naukowości; postmodernizm; globalizacja. Zwraca się uwagę na specyfikę polską tych kontekstów oraz na konteksty ekumeniczne i międzyreligijne ważne dla teologii. Za każdym razem próbuje się odpowiedzieć na pytanie czy i jak współczesna teologia reaguje na te konteksty.

Wymagania wstępne:

Ukończenie studiów podstawowych z teologii.

Cele przedmiotu:

Wrażliwość w uprawianiu teologii na kontekst kulturowy i religijny rozważanych problemów.

Metody nauczania:

Wykład z elementami konwersatorium, dyskusja z uczestnikami zajęć: Wprowadzenie w oparciu o tekst do analizy dotyczący jednego lub grupy kontekstów, prowokujący do dyskusji; panoramiczne i historyczne ujęcie kontekstu (wykład); specyfika prezentacji chrześcijaństwa (teologii) odpowiedniej do danego kontekstu (wykład + dyskusja).

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Bauman Z., *Globalizacja*, Warszawa b.d.; Kamykowski Ł., *Pojęcie dialogu w Kościele katolickim. Wnioski z doświadczeń Kościoła w XX wieku*, Kraków 2003; Legutko R., *Postmodernizm* [www.omp.org.pl].

twf06. Historia idei teologicznych – Kościół i sakramenty

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: dr Marek Kita

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ogólny przegląd dziejów rozwoju doktryny kościelnej oraz refleksji teologicznej w dziedzinie eklezjologii i sakramentologii ze szczególnym uwzględnieniem ich implikacji dla aktualnie toczonych debat wewnątrz Kościoła katolickiego i w dialogu ekumenicznym

Treści wykładu: 1. Świadomość eklezjologiczna Kościoła pierwotnego; 2. Refleksja eklezjologiczna ojców Kościoła; 3. Spory eklezjologiczne średniowiecza; 4. Eklezjologia katolicka, protestancka i prawosławna epoki no-

wożytniej; 5. Eklezjologia Trydentu, Vaticanum I i Vaticanum II; 6. Kontrowersje związane z sakramentami we wczesnym Kościele; 7. Rozwój doktryny o sakramentach od epoki Ojców do Soboru Trydenckiego; 8. Sakramentologia Trydentu; 9. Współczesne rozumienie sakramentów w tradycji katolickiej, prawosławnej i protestanckiej.

Cele przedmiotu:

Uświadomienie słuchaczom historycznej perspektywy szkolnej teologii w sferze doktryny o Kościele i sakramentach, zapoznanie z genezą aktualnej postaci kościelnego nauczania w wymienionych dziedzinach, wskazanie obecnych w tym nauczaniu kwestii otwartych na dalsze pogłębianie w ramach teologii poszukującej.

Metody oceny:

Egzamin ustny na podstawie podanej lektury oraz danych do wyboru tez do opracowania.

Spis zalecanych lektur:

Bourgeois H., Sesboüé B., Tihon P., *Historia dogmatów*, t. III: *Znaki zbawienia*, Kraków 2001.

twf07. Pytanie o Boga w myśli rosyjskiej

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: dr Marek Kita

Treści merytoryczne przedmiotu:

Studium intelektualnych zmagañ o wiarę i kulturę chrześcijańską w ramach zaistniałej na gruncie rosyjskim konfrontacji tradycyjnej ortodoksji z racjonalistycznym dziedzictwem zachodnioeuropejskiego oświecenia oraz krytyczną refleksją nad historycznym chrześcijaństwem.

Treści wykładu: 1. Historyczne uwarunkowania chrześcijaństwa w Rosji; 2. Cechy charakterystyczne rosyjskiego prawosławia; 3. Fenomen „rosyjskiego renesansu filozoficzno-religijnego”.

Cele przedmiotu:

Zasadnicza orientacja w problematyce rosyjskiej myśli religijnej przełomu XIX i XX w.

Metody oceny:

Egzamin ustny na podstawie podanych lektur oraz danych do wyboru tez do opracowania.

Spis zalecanych lektur:

Dostojewski F., *Biesy*, London 1992; Dostojewski F., *Bracia Karamazow*, London 1993; Dostojewski F., *Idiota*, London 1992; Krzemień W., *Filozofia w cieniu prawosławia*, Warszawa 1979; Łoski M., *Historia filozofii rosyjskiej*, Kęty 2000; Mazurek S., *Rosyjski renesans religijno-filozoficzny*, Warszawa

2008; Przebinda G., *Od Czaadajewa do Bierdiajewa*, Kraków 1998; Spidlik T., *Dusza rosyjska*, Poznań 2002; Spidlik T., *Mysł rosyjska. Inna wizja człowieka*, Warszawa 2002; Walicki A., *Zarys myśli rosyjskiej od oświecenia do renesansu religijno-filozoficznego*, Kraków 2005.

twf08. Historia idei teologicznych

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej / teologii dogmatycznej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: dr Marek Kita

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ogólny przegląd dziejów rozwoju doktryny kościelnej oraz refleksji teologicznej w dziedzinie nauczania na temat Objawienia i wiary – czyli w ramach dogmatycznego komponentu teologii fundamentalnej – ze szczególnym uwzględnieniem ich implikacji dla obecnie toczonych debat wewnątrz Kościoła katolickiego i w dialogu ekumenicznym.

Treści wykładu: 1. Apologia wiary na przestrzeni dziejów Kościoła; 2. Dzieje refleksji i nauczania na temat konstytutywnych miejsc teologicznych; 3. Historia refleksji na temat kościelnego magisterium; 4. Doktryna Vaticanum I na temat fundamentów wiary; 5. Problematyka związana z kryzysem modernistycznym; 6. Historia sporów o „kwestię biblijną”; 7. Problem filozofii chrześcijańskiej; 8. Spory między magisterium i teologami w epoce Vaticanum II.

Cele przedmiotu:

Uświadomienie słuchaczom historycznej perspektywy szkolnej teologii w sferze doktryny o Objawieniu i wierze, zapoznanie z genezą aktualnej postaci kościelnego nauczania w wymienionych dziedzinach, wskazanie obecnych w tym nauczaniu kwestii otwartych na dalsze pogłębianie w ramach teologii poszukującej.

Metody oceny:

Egzamin ustny na podstawie podanej lektury oraz danych do wyboru tez do opracowania.

Spis zalecanych lektur:

Sesboüé B., Theobald Ch., *Historia dogmatów*, t. IV: *Słowo zbawienia*, Kraków 2003.

twf09. Teandryzm eklezjologiczny kardynała Charlesa Journeta

Wykład podstawowy z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Józef Morawa

twf10. Kościół: wspólnota czy instytucja?

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. prof. dr hab. Andrzej Napiórkowski OSPPE

Treści merytoryczne przedmiotu:

Niesłyszany przełom, jaki wniosły duch oraz nauczanie Drugiego Soboru Watykańskiego zmieniło Kościół. Dokonało się to od strony zewnętrznego jego postrzegania przez innych, ale też od wewnątrz wprowadziło nową świadomość u samych wierzących. Wydaje się jednak, że jest to jedynie powierzchowna zmiana. Dlatego trzeba wciąż wiele wysiłku intelektu i zmagania wiary o autentyczną reformę Kościoła.

Wykład będzie skoncentrowany na pokazaniu istoty Kościoła w rozumieniu katolickiej teologii. Zostanie pokazana geneza Kościoła z mocnym uwzględnieniem korzeni judaizmu biblijnego, rys historyczno-dogmatyczny rozwoju myśli eklezjologicznej, aspekty złożonego *mysterium Ecclesiae*. Końcowa część wykładu będzie krytyką (brak metodologii oraz odejście od ducha reform *Vaticanum II*) współczesnej eklezjologii.

Wymagania wstępne:

Należy mieć ukończone podstawowe studia magisterskie z nauk humanistycznych, ze szczególną znajomością teologii. Wymagane dobre rozeznanie w Eklezjologii.

Cele przedmiotu:

Ta naukowa refleksja ma prowadzić do pogłębiania rozumienia tajemnicy Kościoła. Idzie tu o nabycie większej wiedzy i umocnienie swojej wiary. *Ratio et fides* (oba te elementy) dają wejście w wymiary Kościoła: boski i ludzki, duchowy i materialny, naturalny i nadprzyrodzony.

Metody nauczania:

Wykład, konsultacje (organizowane w indywidualnych przypadkach).

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Napiórkowski A. A., *Bosko-ludzka wspólnota. Podstawy katolickiej eklezjologii integralnej*, Kraków 2010; Napiórkowski A. A., *Dietrich Bonhoeffer i jego wizje Kościoła*, Kraków 2004; Napiórkowski A. A., *Homo ecclesiasticus. Szkice z antropologii eklezjologicznej*, Kraków 2007; Napiórkowski A. A., *Jezus Chrystus objawiony i objawiający*, Kraków 2008; Napiórkowski A. A., *Mysterium communionis. Eklezjalny paradygmat dziejów zbawienia*, Kraków 2006; Napiórkowski, A. A., *Bogactwo łaski a nędza grzesznika*, Kraków 2000; Ozorowski E., *Kościół*, Wrocław 1984.

twf11. Teologia zmartwychwstania Geralda O'Collinsa

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Marian Póchłopek

twf12. Język teologii

Wykład monograficzny z teologii fundamentalnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: dr Piotr Sikora

Treści merytoryczne przedmiotu:

Analiza zagadnień dotyczących natury języka i funkcji oraz aplikacja wniosków ogólnych do języka teologii, traktowanego jako język ludzki o bardzo specyficznym zastosowaniu. Podejmowane będą takie zagadnienia jak: kwestia znaczenia i odniesienia przedmiotowego wyrażeń językowych, rozszczenie do prawdy, podstawy i warunki poprawnej interpretacji.

Wymagania wstępne:

Ukończone studia teologiczne lub znajomość teologii na podobnym poziomie (po ustaleniu z prowadzącym kurs).

Cele przedmiotu:

Zaznajomienie uczestników z podstawowymi problemami wiążącymi się z zastosowania ludzkiego języka w próbach poznawania Rzeczywistości Boskiej, rozwój umiejętności samodzielnego rozwiązywania takich problemów.

Metody nauczania:

Wykład z elementami konwersatorium.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Golubiewski W., *Mówmy o Bogu Jezusa Chrystusa*, „Teofil” 1 (25) 2007, s. 183–192; Peterson M., *Czy można sensownie mówić o Bogu?*, „Znak” 487 (12) 1995, s. 33–51; Rahner K., *Doświadczenie katolickiego teologa*, „Znak” 441 (2) 1992, s. 72–81; Sikora P., *Jak mówić o Bogu*, „Teofil” 2 (24) 2006, s. 197–203; Sikora P., *Słowa i zbawienie*, Kraków 2004; Węclawski T., *Pytanie o możliwość poznania Boga Objawienia*, „Teofil” 1 (23) 2006, s. 8–21.

twm01. Kara śmierci w chrześcijańskiej ocenie moralnej

Wykład monograficzny z teologii moralnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Jan Kalniuk MS

Treści merytoryczne przedmiotu:

Katolicka ocena moralna kary śmierci, jej dopuszczalności i możliwości zaniechania jej orzekania i wykonywania.

W wykładzie zostanie zaprezentowany rys biblijno-historyczny problemu kary najwyższej, czyli kary śmierci, ze szczególnym uwzględnieniem czasów współczesnych. Ukazane też będą argumenty zwolenników kary śmierci i abolicjonistów, jej celowość i nieodwracalność, oraz możliwość pomyłki sądowej. Rozważana będzie również możliwość ekspiacyjnego charakteru kary najwyższej.

Wymagania wstępne:

Znajomość tematu kary śmierci w zakresie nauczania katechetycznego w szkole średniej.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie znajomości tematu kary śmierci i uświadomienie studentów uczelni katolickiej na wielką wartość i godność życia ludzkiego.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Bartula P., *Kara śmierci – powracający dylemat*, Kraków 1998; Chudy W., *Przeciwko karze śmierci*, „Ethos” 2 (1989), nr 1, s. 145–152; Cieślak M., *Problem kary śmierci*, „Państwo i Prawo” 12 (1966) (250), s. 82–93; Domański J., *Za czy przeciw karze śmierci*, „Życie literackie” 28 (1983), s. 8; Grześkowiak A., *Współczesne problemy kary śmierci*, „Przegląd Powszechny” 1 (1988) (797), s. 23–37; Jan Paweł II, *Encyklika o wartości i nienaruszalności życia ludzkiego „Evangelium vitae”*, Kraków 1995; Janiak E., *Teologia moralna wobec kary śmierci*, „Chrześcijańskie życie” 23 (1993), nr 10 (194), s. 101–114; Kaczmarczyk K., *Wokół kary śmierci. Aspekt moralny*, [w:] *Chronić i wspomagać ludzkie życie*, pr. zbior. pod red. K. Kaczmarczyka, Kraków 2000, s. 97–142; Otowicz R., *Kara śmierci – problem wciąż aktualny*, „Przegląd Powszechny” 105 (1988), nr 1, s. 38–49; Ray J., *W sprawie zniesienia kary śmierci*, „Tygodnik Powszechny” 32 (1981), s. 2; Salij J., *Religijne refleksje na temat kary śmierci*, „Więź” 12 (1974) (200), s. 38–46.

twm02. Moralność życia gospodarczego

Wykład monograficzny z teologii moralnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Marek Leśniak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład ukazuje zasady natury moralnej mające odniesienie do porządku gospodarczego.

Historia nauczania Kościoła w dziedzinie życia gospodarczego. Źródła biblijne (Stary i Nowy Testament), nauczanie Ojców Kościoła w dziedzinie gospodarczej, kształtowanie i rozwój Katolickiej Nauki Społecznej. Filozoficzne

źródła dla oceny moralnej procesów gospodarczych. Etyka biznesu, czym jest? Co ją łączy z KNS a co dzieli. Zasady porządku społecznego i gospodarczego.

Wymagania wstępne:

Znajomość Katolickiej Nauki Społecznej i Teologii moralnej.

Cele przedmiotu:

Zapoznanie uczestników wykładu z ważnymi problemami moralnymi występującymi w trakcie działalności gospodarce. Ukazanie fundamentalnych zasad wypracowanych przez Katolicką Naukę Społeczną pomocnych w ocenie porządku gospodarczego.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Dylus A., *Gospodarka, moralność, chrześcijaństwo*, Kraków 1994; Gasparski W., *Wykłady z etyki biznesu*, Warszawa 2000; MacIntyre A., *Krótką historia etyki. Historia filozofii moralności od czasów Homera do XX wieku*, Warszawa 1995; Majka J., *Etyka życia gospodarczego*, Wrocław 1982; Mariański J., *Moralność w okresie przemian*, Warszawa 1990; Miklaszewska J., *Libertariańska koncepcja wolności i własności*, Kraków 1994; Neuhaus P., *Bogactwo i beztroška, być bogatym, bogactwo tworzyć*, [w:] *Etyka kapitalizmu*, Kraków 1994; Neuhaus R. J., *Biznes i ewangelia. Wyzwanie dla chrześcijanina-kapitalisty*, Poznań 1993; Peschke K. H., *Gospodarka z chrześcijańskiego punktu widzenia*, Warszawa 1995; Piwowarczyk J., *Katolicka etyka społeczna*, t. 2., London 1963; Zwoliński A., *Etyka bogacenia*, Kraków 2002.

twm03. Moralność w ekonomii

Wykład monograficzny z teologii moralnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Marek Leśniak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ekonomia nie może być amoralna. Ukazywanie dróg pomocnych w powrocie do etycznego biznesu.

Kryzys gospodarczy ostatnich lat ujawnił poważne braki natury moralnej w dziedzinie gospodarki rozwijającej się w warunkach wolnego rynku. Powrót do źródeł i przywrócenie zasad etycznych w ekonomii jest niezwykle potrzebny światu. W wykładzie podejmujemy analizy takich zagadnień jak: integralny rozwój człowieka, właściwe odniesienie do własności prywatnej, moralność przedsiębiorcy, etyki pracy, wolny rynek, lichwa, korupcja.

Wymagania wstępne:

Znajomość Katolickiej Nauki Społecznej i Teologii moralnej.

Cele przedmiotu:

Zapoznanie uczestników wykładu z najważniejszymi problemami dotyczącymi moralności w ekonomii.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Dylus A., *Gospodarka, moralność, chrześcijaństwo*, Kraków 1994; Gasparski W., *Wykłady z etyki biznesu*, Warszawa 2000; MacIntyre A., *Krótką historia etyki. Historia filozofii moralności od czasów Homera do XX wieku*, Warszawa 1995; Majka J., *Etyka życia gospodarczego*, Wrocław 1982; Mariański J., *Moralność w okresie przemian*, Warszawa 1990; Miklaszewska J., *Libertariańska koncepcja wolności i własności*, Kraków 1994; Neuhaus P., *Bogactwo i beztroška, być bogatym, bogactwo tworzyć*, [w:] *Etyka kapitalizmu*, Kraków 1994; Neuhaus R. J., *Biznes i ewangelia. Wyzwanie dla chrześcijanina-kapitalisty*, Poznań 1993; Peschke K. H., *Gospodarka z chrześcijańskiego punktu widzenia*, Warszawa 1995; Piwowarczyk J., *Katolicka etyka społeczna*, t. 2., London 1963; Zwoliński A., *Etyka bogacenia*, Kraków 2002.

twm04. Biblijne podstawy moralności wg dokumentu PKB**Biblia a moralność**

Wykład monograficzny z teologii moralnej

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Bogusław Mielec

Treści merytoryczne przedmiotu:

Zarys egzegezy moralnej w historii teologii moralnej, omówienie konkretnych tematów biblijnych i kryteriów ogólnych i szczegółowych refleksji moralnej w oparciu o dokument Papieskiej Komisji Biblijnej „Biblia a moralność. Biblijne korzenie postępowania chrześcijańskiego” z 2009 r.

Wymagania wstępne:

Wykład: etyka filozoficzna oraz inne dziedziny filozoficzne, teologia moralna fundamentalna i szczegółowa.

Cele przedmiotu:

Wiedza na temat podstaw moralności chrześcijańskiej. Wiedza o biblijnym źródle moralności (tematy podstawowe, kryteria prowadzenia refleksji moralnej).

Metody nauczania:

Wykładu + dyskusja.

twm05. The human embryo in the ancient philosophical and theological reflection

Wykład monograficzny z bioetyki prowadzony w języku angielskim

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr hab. Andrzej Muszala

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład *The human embryo in the ancient philosophical and theological reflection* podejmuje tematykę refleksji moralnej nad statusem prenatalnego okresu życia człowieka. Stanowi analizę tekstów starożytnych lekarzy, filozofów, ojców Kościoła, tekstów biblijnych i żydowskich na temat ludzkiego zarodka.

1. Embrion ludzki w starożytnej medycynie i filozofii.
  - 1.1. Rozumienie stadium embrionalnego wg greckich filozofów (filozofowie przyrody, Platon, Arystoteles, stoicy, neoplatonicy, Plutarch).
  - 1.2. Refleksja nad statusem embrionu ludzkiego w środowiskach lekarskich: hipokratejskim i rzymskim (Galen, Soranos).
  - 1.3. Moralno prawny problem przerywania ciąży w Starożytnym Rzymie.
2. Embrion ludzki wg Biblii.
  - 2.1. Rozumienie początkowych stadiów życia ludzkiego w Starym Testamencie.
  - 2.2. Koncepcja życia embrionalnego człowieka wg Nowego Testamentu.
3. Embrion ludzki w refleksji wczesnochrześcijańskiej.
  - 3.1. Teoria przekazywania duszy ludzkiej.
  - 3.2. Teorie animacji równoczesnej i opóźnionej.
  - 3.3. Animacja Jezusa Chrystusa.
  - 3.4. Problem aborcji w pierwszych wiekach po Chrystusie.
  - 3.5. Zmartwychwstanie ludzkich embrionów.

Wymagania wstępne:

Wymagana podstawowa znajomość: języka angielskiego, embriologii człowieka, starożytnej filozofii, patrologii.

Cele przedmiotu:

Student zdobywa w ciągu całorocznego wykładu kompleksową wiedzę na temat filozoficzno-moralnych problemów związanych z pierwszym, embrionalnym stadium życia człowieka. Wykład stanowi także syntezę starożytnej filozofii i teologii pod kątem podejścia do ludzkiego życia.

Metody nauczania:

Szczegółowe informacje na temat form zajęć: wykłady, prezentacje multimedialne na każdym wykładzie, wykład umieszczony na platformie Blackboarda AGH.

Metody oceny:

Egzaminy ustne na koniec każdego semestru. Lektura tekstów w języku angielskim. Ocenianie ciągle.

Spis zalecanych lektur:

Ford N. M., *The Prenatal Person. Ethics from Conception to Birth*, Oxford – Blackwell 2002; Jones D. A., *The soul of the embryo*, London – New York – Continuum, 2004; Muszala A., *Embrion ludzki w starożytnej refleksji teologicznej*, Kraków 2009.

twm06. Troska o dziecko umierające w szpitalu

Wykład monograficzny z bioetyki

Wymiar: 60 h (30/30); semestr zimowy–letni

Prowadzący: ks. dr hab. Lucjan Szczepaniak SCJ

Treści merytoryczne przedmiotu:

Śmierć dziecka jest najboleśniejszym wydarzeniem. Stąd też człowiek pragnie poznać jej przyczyny i jej przeciwdziałać. W tym celu poszukuje prawdy dotyczącej sensu istnienia, cierpienia i śmierci. Nie może tego dokonać bez odwołania się do doświadczenia wiary. Nie sama śmierć jednak go niepokoi, ale również cierpienie umierającego. Niesienie ulgi umierającemu dziecku wymaga zatem poznania problematyki pediatrycznej opieki paliatywnej i zobowiązań moralnych spoczywających na rodzinie, opiekunach medycznych, duszpasterzach, wolontariuszach, a w szerszym ujęciu na całym społeczeństwie.

1. Wobec tajemnicy cierpienia i śmierci.
  - 1.1. Śmierć dziecka – dane demograficzne.
  - 1.2. Śmierć w perspektywie filozoficzno-teologicznej.
  - 1.3. Poszukiwanie sensu cierpienia i życia.
  - 1.4. Zmagania dziecka z cierpieniem i śmiercią.
2. Opieka nad dzieckiem umierającym w szpitalu i jego rodziną.
  - 2.1. Początki opieki hospicyjnej.
  - 2.2. Organizacja opieki paliatywnej w szpitalu dziecięcym.
  - 2.3. Stworzenie warunków godnej śmierci.
  - 2.4. Leczenie bólu w opiece paliatywnej.
  - 2.5. Wsparcie rodziców i rodziny w czasie umierania dziecka i trwania żałoby.
3. Zaspokojenie potrzeb religijnych dziecka i jego opiekunów.
  - 3.1. Rys teologiczno-pastoralny.
  - 3.2. Sposób realizacji zadań duszpasterskich.
4. Wybrane problemy pediatrycznej opieki paliatywnej.
  - 4.1. Przygotowanie dziecka do śmierci.
  - 4.2. Granice samostanowienia dziecka.

4.3. Nadużycia autonomii umierającego dziecka.

4.4. Dyskusja dotycząca kryteriów śmierci.

Wymagania wstępne:

Podstawowe wiadomości z teologii i filozofii.

Cele przedmiotu:

Poznanie zobowiązań moralnych w odniesieniu do pediatrycznej opieki paliatywnej na podstawie literatury z etyki katolickiej i deontologii lekarskiej oraz doświadczeń własnych wykładowcy pracującego jako kapelan w Uniwersyteckim Szpitalu Dziecięcym w Krakowie.

Metody oceny:

Dr – zaliczenie z oceną, mgr – zaliczenie bez oceny.

Spis zalecanych lektur:

Benedykt XVI, *Encyklika «Deus Caritas est»*. O miłości chrześcijańskiej, 25.12.2005, OsRomPol 27(2006), nr 3 (281), s. 4–21; Benedykt XVI, *Encyklika «Spe Salvi»*. O nadziei chrześcijańskiej, 30.11.2007, Kraków 2007; Dangel T. (red.), *Opieka paliatywna nad dziećmi*, Warszawa 2009; Jan Paweł II, *Encyklika „Evangelium vitae”*. O wartości i nienaruszalności życia ludzkiego, 25.03.1995, Watykan 1995; Jan Paweł II, *List apostolski „Salvifici doloris”*. O chrześcijańskim sensie ludzkiego cierpienia, 11.02.1984, Watykan 1984; Papieska Rada ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia, *Karta Pracowników Służby Zdrowia*, 26.07.1995, Watykan 1995; Szczepaniak L, *Troska o dziecko umierające w szpitalu*, Kraków 2008; Wróbel J., *Człowiek i medycyna. Teologiczno-moralne podstawy ingerencji medycznych*, Kraków 1999.

twp01. Teologiczny wymiar postępu nauk przyrodniczych

Wykład monograficzny z teologii pastoralnej

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: o. dr Jerzy Brusilo OFMConv

Treści merytoryczne przedmiotu:

Szeroki zakres nauk przyrodniczych (od genetyki do fizyki i astronomii) będzie analizowany w kontekście teologicznym przede wszystkim w problemach, które wiążą się z egzystencją człowieka, jego cywilizacją i przyszłością. Wykład z teologii ma koncentrować się na tych przejawach życia ludzkiego, które są przedmiotem badań biologicznych, medycznych i ekologicznych.

1. Człowiek wobec otaczającego świata przyrodniczego, początki religii i nauki, historia nauk o przyrodzie. 2. Specyfika teologii i nauki w wielkich religiach pozachrześcijskich. 3. Wielkie religie pozachrześcijskie (teologie) o przyrodzie i o naukach przyrodniczych. 4. Historia relacji: teologia – nauka w kręgu cywilizacji zachodniej (do Galileusza). 5. Historia relacji: teologia – nauka w kręgu cywilizacji zachodniej (do Newtona). 6. Historia relacji: teologia – nauka w kręgu cywilizacji zachodniej (do Darwina). 7. Histo-

ria relacji: teologia – nauka w kręgu cywilizacji zachodniej (K. Darwin i ewolucjonizm współczesny). 8. Teologiczne (biblijne) aspekty fizycznych i chemicznych modyfikacji przyrody i cywilizacji (XX–XXI w.). 9. Teologiczne (kościelne) aspekty biotechnologicznych modyfikacji przyrody i cywilizacji (XXI w.). 10. Nauki przyrodnicze i technologia – przyszłość cywilizacji i teologii.

Wymagania wstępne:

Wykład jest przeznaczony dla wyższych lat studiów magisterskich oraz studiów licencjacko-doktoranckich. Ze względu na specyfikę tematu (nauki przyrodnicze), zakłada się znajomość biologii człowieka i przyrody na poziomie szkoły średniej ogólnokształcącej. Obecność na wykładzie jest podstawowym kryterium dopuszczenia do egzaminu.

Cele przedmiotu:

Wykład ma zapoznać studentów z teologiczną metodą badań nad człowiekiem i otaczającą go przyrodą, pomóc w teologicznych poszukiwaniach prawdy o świecie i człowieku wobec problemów powstawania świata, początków życia, ewolucji. Szczególną pomocą mają służyć teksty nauczania Kościoła na temat relacji między teologią a nauką (naukami przyrodniczymi) w wydaniu ostatnich papieży (Jana Pawła II i Benedykta XVI).

Metody nauczania:

Podstawową formą jest wykład z możliwością dyskusji na kontrowersyjne zagadnienia. Zajęcia są przygotowane w technice prezentacji Power Point.

Metody oceny:

Egzamin ustny na końcu semestru.

Spis zalecanych lektur:

Ayala F. J., *Dar Karola Darwina dla nauki i religii*, Warszawa 2009; Bragg M., *Na barkach gigantów. Wielcy badacze i ich odkrycia od Archimedesesa do DNA*, Warszawa b.r.w.; Burkert W., *Stwarzanie świętości. Ślady biologii we wczesnych wierzeniach religijnych*; Dołęga J. M., Czartoszewski J. W. (red.), *Ochrona środowiska w filozofii i teologii*, Warszawa 1999; Facchini F., *Przygoda człowieka. Przypadek czy stworzenie*, Kraków 2008; Heller M., *Filozofia przyrody*, Kraków 2004; Jaeger W., *Teologia wczesnych filozofów greckich*, Kraków 2007; Kowalski E., *Osoba i bioetyka. Zagadnienia biomedyczne dla duszpasterzy i katechetów*, Kraków 2009; Rahner K., Vorgrimler H., *Mały słownik teologiczny*, Warszawa 1987; Rappaport R. A., *Rytuał i religia w rozwoju ludzkości*, Kraków 2007; Schönborn Ch., *Cel czy przypadek. Dzieło stworzenia i ewolucja z punktu widzenia racjonalnej wiary*, Kielce 2009; Syczak Z., *Podstawowe powinności człowieka wobec świata materialnego. W świetle posoborowego nauczania Kościoła i literatury teologiczno-moralnej*, Kraków 2005; Symonides E., *Ochrona przyrody*, Warszawa 2008;

Tworuschka M. i U., *Religie świata. Hinduizm*, Warszawa 2009; Zotz V., *Historia filozofii buddyjskiej*, Kraków 2007.

twp02. Doświadczenie duchowe w poezji metafizycznej (XVII wieku)

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr Marcin Godawa

Treści merytoryczne przedmiotu:

Profile duchowego doświadczenia chrześcijańskiego zawarte w poezji metafizycznej XVII w., głównie angielskiej. *Zagadnienia*: manieryzm jako postawa ideowo-artystyczna; szkic historii Anglii w XVI i XVII w; podstawy poetyki angielskiej; sylwetki oraz wybrane dzieła poetyckie angielskich poetów metafizycznych, głównie: J. Donne'a, G. Herberta, R. Crashaw'a, A. Marvella, T. Traherne'a, H. Vaughana, ich teologiczne wątki.

Cele przedmiotu:

Znajomość głównych wątków teologicznych obecnych w poezji metafizycznej; analiza wybranych utworów w języku polskim lub angielskim oraz ich interpretacja na tle ideowym epoki.

Metody nauczania:

Wykład, praca z tekstem.

Metody oceny:

Zaliczenie ustne głównie w formie analizy i interpretacji wybranych utworów.

Termin: 27 stycznia 2010.

Spis zalecanych lektur:

Źródła:

Antologia liryki angielskiej 1300–1950, tłum. J. Pietrkiewicz, Warszawa 1997.
Donne J., *Selected Poems*, Penguin Books 1973; *Seventeenth Century Poetry. The Schools of Donne and Johnson*, ed. by H. Kenner, New York 1964; *The New Penguin Book of English Verse*, ed. by P. Keegan, Penguin Books 2001; *Z Tobą, więc ze Wszystkim. 222 arcydzieła angielskiej i amerykańskiej liryki religijnej*, tłum. S. Barańczak, Kraków 1992.

Opracowania:

Borowski A., *Renesans*, Kraków 2002; Browetto C., Mezzardi L., *Historia duchowości*, t. V: *Duchowość chrześcijańska czasów nowożytnych*, Kraków 2005; Delumeau J., *Cywilizacja Odrodzenia*, Warszawa 1987; Eliot T. S., *Andrew Marvell*, [w:] tegoż, *Kto to jest klasyk i inne eseje*, Kraków 1998, s. 142–157; Eliot T. S., *George Herbert*, [w:] tegoż, *Kto to jest klasyk i inne eseje*, Kraków 1998, s. 157–187; Eliot T. S., *Poeci metafizyczni*, [w:] tegoż, *Kto to jest klasyk i inne eseje*, Kraków 1998, s. 130–141; Fenton J., *An Introduction To English Poetry*, New York 2004; Garrigou-Lagrange R., *Trzy okresy życia*

wewnętrzny wstępem do życia w niebie, Niepokalanów 2001; Klaniczay T., *Renesans. Manierizm. Barok*, Warszawa 1986; Lipoński W., *Dzieje kultury brytyjskiej*, Warszawa 2003; Merton T., *Sztuka sakralna a życie duchowe*, [w:] tegoż, *Szukanie Boga*, Kraków 1988, s. 313–321; Mroczkowski P., *Historia literatury angielskiej*, Wrocław 1986; Post J., *English Lyric Poetry: The Early Seventeenth Century*, London 1999; Raine K., *Jonh Donne and the Baroque Doubt*, „Horizon”, London, vol. XI, nr 66, June 1945, s. 371–395; Villari R. (red.), *Człowiek Baroku*, Warszawa 2001.

twp03. Funkcje retoryki w medytacji chrześcijańskiej

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Marcin Godawa

Treści merytoryczne przedmiotu:

Teoria retoryki oraz różnorodność jej funkcji w wybranych nurtach chrześcijańskiej medytacji od starożytności do czasów współczesnych ze szczególnym uwzględnieniem polskich autorów nowożytnych w ‘złotym wieku’ duchowości polskiej (XVII w.). Prezentacja teoretycznych zasad dotyczących modlitwy myślniej w świetle retoryki oraz analiza tekstów rozmyślań poszczególnych autorów: Augustyna z Hippony, Bernarda z Clairvaux, Tomasza Morusa, Erazma z Rotterdamu, Ludwika z Granady, Ignacego Loyoli, Adama Opatowiusza, Mikołaja z Mościsk, Szymona Starowolskiego, Jacka Liberiusza, Stanisława Papczyńskiego, Alfonsa Liguoriego, Karola de Foucauld, Tomasza Mertona, Anzelma Grüna, Johna Maina.

Cele przedmiotu:

Przedstawienie teorii retoryki oraz funkcji jej elementów w strukturze medytacji zarówno w ujęciu teoretycznym jak też i w konkretnych realizacjach tekstowych. Ukształtowanie świadomości znaczenia retoryki w języku religijnym chrześcijańskich rozmyślań wraz z odniesieniem do współczesnej problematyki modlitwy.

Metody nauczania:

Wykład, praca z tekstem.

Metody oceny:

Zaliczenie ustne. Termin: 2 czerwca 2010.

Spis zalecanych lektur:

Arystoteles, *Retoryka – Poetyka*, Warszawa 1988; Augustyn, św., *Wyznania*, Kraków 1997; Bernard z Clairvaux, św., *O rozważaniu*, Kraków 1992; Erazm z Rotterdamu, *Trzy rozprawy*, Warszawa 2000; Foucauld K. de, *Kontemplacja*, Warszawa 1993; Godawa M., *Bogomyślność...*, Kraków 2006; Godawa M., *Tekst wobec osoby. Wybrane retoryczne elementy kierownictwa duchowego w Fascykule nabożeństwa różnego Adama Opatowiusza*, [w:] *Misterium et*

verbum. Duchowość chrześcijańska w literaturze polskiego baroku, Kraków 2008; Liberiusz J., *Gospodyni nieba i ziemie...*, Kraków 1650; Loyola I., św., *Ćwiczenia duchowe*, Poznań 2000; Ludwik z Granady, św., *Przewodnik grzeszników*, Kraków 2002; Main J., *Chrześcijańska medytacja*, Kraków 1992; Merton T., *Dzień obcego*, Kraków 2005; Merton T., *Znak Jonasza*, Poznań b.d.; More T., *Pisma więzienne*, Poznań 1985; Mościcki M., *Elementarzyk ćwiczenia duchownego*, Kraków 1626; Opatowiusz A., *Fascykuł nabożeństwa różnego...*, Kraków 1633; Opatowiusz A., *Posel zbawienia panien zakonnych...*, Kraków 1644; Otrząsek A., *Modlitwa myślna według św. Alfonsa Liguoriego*, Kraków 2007; Papczyński S., bł., *Pisma zebrane*, Warszawa 2007; *Retoryka a tekst literacki*, Lektury Polonistyczne, Kraków 2003; *Rzymska krytyka i teoria literatury*, Wrocław 2005; Starowolski Sz., *Arka Testamentu...*, Kraków 1648; Ziomek J., *Retoryka opisowa*, Wrocław 1990.

twp04. Duchowość rad ewangelicznych

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD

Treści merytoryczne przedmiotu:

Duchowość rad ewangelicznych przynależy do Teologii duchowości szczegółowej. Wykład skierowany jest zasadniczo do osób konsekrowanych, jednakże i dotyczy, przedmiotem podstawowym, mającym na celu nakreślenie struktury życia duchowego, jego dynamiki rozwojowej, dróg i sposobów duchowego rozwoju chrześcijanina.

Poszczególne rady ewangeliczne omawiane są z uwzględnieniem ich kontekstu ewangelicznego oraz życia duchowego każdego chrześcijanina. Służy temu zestawienie ich z cnotami teologicznymi: wiara-posłuszeństwo; nadzieja-ubóstwo, czystość-miłość. W dalszej kolejności dopiero następuje przejście na płaszczyznę powołania do życia konsekrowanego, by uwzględnić jego współczesny kontekst i nowe wyzwania.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest takie ukazanie rad ewangelicznych, które przekona studenta, że są one powołaniem wszystkich chrześcijan, jakkolwiek nie wszyscy będą nimi żyć w takiej samej formie. Osoby konsekrowane realizują rady w formie radykalnej, inni – stosownie do swojego stanu życia.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Cole B., Conner P., *Pełnia chrześcijaństwa. Teologia życia konsekrowanego*, Poznań 1997, s. 59–209; Gogola J. W., *Rady ewangeliczne: teologia, praktyka, formacja*, Kraków 2003; Nowak A. J., *Osoba konsekrowana, I: Ślub ubóstwa*,

Lublin 1992; Nowak A. J., *Osoba konsekrowana*, II: *Ślub posłuszeństwa*, Lublin 1994; Nowak A. J., *Osoba konsekrowana*, III: *Ślub czystości*, Lublin 1999; Ridick J., *Skarby w naczyniach glinianych*, Kielce 1995.

twp05. Teologia duchowości

Wykład podstawowy z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD

Treści merytoryczne przedmiotu:

Teologia duchowości jest przedmiotem podstawowym, mającym na celu nakreślenie struktury życia duchowego, jego dynamiki rozwojowej, dróg i sposobów duchowego rozwoju chrześcijanina.

Wykład przedstawia podstawowe zagadnienia z zakresu teologii duchowości systematycznej: cele teologii duchowości, twórcy życia duchowego, powszechne powołanie do świętości, proces uświęcenia, duchowość sakramentalna.

Cele przedmiotu:

Zapoznać studenta z podstawowymi zagadnieniami dotyczącymi podstaw i struktury życia duchowego, nauczyć go rozeznania właściwej hierarchii wartości w podejściu do różnych środków rozwoju życia duchowego.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Chmielewski M. (red.), *Teologia duchowości katolickiej*, Lublin 1993; Gogola J. W., *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2001; *Leksykon duchowości katolickiej*, Kraków 2002; Marchetti A., *Zarys teologii życia duchowego*, t. 1–3, Kraków 1996; Słomkowski A., *Teologia życia duchowego*, Ząbki 2000; Špidlik T., *U źródeł światłości*, Warszawa 1991.

twp06. Teologia modlitwy

Wykład podstawowy z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: o. prof. dr hab. Wiesław Jerzy Gogola OCD

Treści merytoryczne przedmiotu:

Teologia modlitwy przynależy do Teologii duchowości. Ogólnie zarysowana w teologii duchowości problematyka modlitwy zostaje tutaj poszerzona i wszechstronnie naświetlona.

Wykład składa się z trzech części: Objawienie modlitwy, natura modlitwy i dynamika modlitwy. Część pierwsza zawiera zasadnicze nauczanie biblijne

o modlitwie, natomiast część II jest usystematyzowaną refleksją teologiczną n.t. natury modlitwy, jej relacją z życiem duchowym oraz rodzajów i stopni.

Cele przedmiotu:

Celem wykładu jest ukazanie natury chrześcijańskiej modlitwy, która opierając się na Objawieniu, ogarnia całe życie duchowe chrześcijanina, warunkuje jego życiową postawę a jednocześnie zależy od tej postawy.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Chmielewski M. (red.), *Teologia duchowości katolickiej*, Lublin 1993; Gogola J. W., *Od Objawienia do zjednoczenia*, Kraków 2005; Gogola J. W., *Teologia komunii z Bogiem*, Kraków 2003; Urbański S., *Teologia Modlitwy. Studium ascetyczno-mistyczne dwudziestolecia międzywojennego z uwzględnieniem duchowości szkoły zmartwychwstańczej*, Warszawa 1999; Wider D., *Zawsze się módlcie*, Kraków 1999.

twp07. Teologia afrykańska

Wykład monograficzny z teologii pastoralnej - misjologii

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Jan Górski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Historia ewangelizacji Afryki. Geneza teologii afrykańskiej. Główne szkoły i kierunki. Synod dla Afryki. Tematy teologii afrykańskiej.

Cele przedmiotu:

Zapoznania słuchaczy z głównymi tendencjami teologii afrykańskiej.

Metody oceny:

Udział w wykładzie.

Spis zalecanych lektur:

Gajda J., *Inkulturacja chrześcijaństwa w Zambii*, Warszawa 2000; Jan Paweł II, *adhortacja Ecclesia In Africa*; Różański J. (red.), *Ecclesia in Africa*, Warszawa 2006.

twp08. Pierwsza ewangelizacja

Wykład monograficzny z misjologii

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. prof. dr hab. Jan Górski

Treści merytoryczne przedmiotu:

Rozwój pojęcia misje. Teologia i cele pierwszego przepowiadania. Metody misyjne. Aktualne problemy pierwszej ewangelizacji.

Wymagania wstępne:

Zainteresowanie tematyką.

Cele przedmiotu:

Przedstawienie metod misyjnych pierwszego przepowiadania w historii.

Metody oceny:

Udział w wykładzie.

Spis zalecanych lektur:

Górski J., *Duszpasterstwo misyjne*, Katowice 2009; Jan Paweł II, encyklika *Redemptoris missio*; Sobór Watykański II, dekret *Ad gentes*.

twp09. Więź miłości kapłana z Chrystusem – duchowość kapłańska w nauczaniu Jana Pawła II

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Dariusz Guziak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Analiza myśli Jana Pawła II o kapłaństwie pozwoli w ramach wykładów ukazać dynamiczny proces obejmujący powołanie, jego rozwój i posługę kapłana w tajemniczej więzi miłości z Jezusem Chrystusem. Kapłan w nauczaniu Sługi Bożego Jana Pawła II, to człowiek, który niestrudzenie szuka więzi z Bogiem podejmując zadania płynące z sakramentu Świeceń. To człowiek modlitwy, który świadomie poprzez życie sakramentalne dąży do świętości. Żyjąc charyzmatem sakramentu kapłaństwa działa *in persona Christi Capitis et Pastoris Ecclesiae*.

Wszystkie wykłady zostały podzielone na cztery bloki tematyczne. Pierwszy obejmuje charakterystykę natury kapłaństwa powszechnego i służebnego. Centralnym punktem jest prawda, że najwyższym, jedynym i wiecznym Kapłanem jest Jezus Chrystus. Każdy prezbiter uczestniczy niejako na dwa sposoby w kapłaństwie Jezusa Chrystusa: w kapłaństwie powszechnym na mocy chrztu św. oraz w kapłaństwie służebnym zrodzonym w sakramencie święceń. Świadomość wielkości służby kapłańskiej rodzi poczucie wdzięczności i odpowiedzialności za dar powołania.

Drugi blok tematyczny będzie traktował o posłannictwie kapłańskim urzędującym w Kościele i przez Kościół. Każdy kapłan jest sługą Kościoła i równocześnie uczestniczy w sposób szczególny w potrójnej misji Kościoła jako tajemnicy, komunii i misji (*mysterium, communio, missio*). Posługiwanie kapłana obejmuje funkcję głoszenia słowa, posługę sprawowania sakramentów, a szczególnie Eucharystii oraz posługę pasterską.

W trzecim bloku wykładów rozwinięte zostaną zagadnienia bezpośrednio związane z życiem duchowym kapłana. Tłem do refleksji związanej z duchowością kapłańską będzie powszechne powołanie do świętości. Droga do świę-

tości opiera się na realizacji dwóch podstawowych wymagań: *configuratio ad Christum* i *conformitas cum Christo*. Upodobnienie się do Chrystusa i odtwarzanie w sobie tych dążeń i pragnień, które ożywiały Jezusa Chrystusa stają się dla kapłana celem na drodze do zbawienia. Doskonałość życia duchowego kapłana, oparta na wezwaniu do świętości, stałym kontakcie z Bogiem na modlitwie, praktykowaniem rad ewangelicznych ma owocować w ciągłym wzroście zaangażowania duszpasterskiego.

Ostatni blok wykładów odsłoni przed słuchaczami panoramę formacji stałej w oparciu o wspomniane dokumenty papieskie. Formacja stała obejmuje rozwijanie życia wewnętrznego oraz wytrwałe studium teologiczno-pastoralne. Odpowiedzialny za formację stałą jest kapłan, z urzędu biskup, a także seminarium. Formacja stała jest nie tylko odpowiedzią na znaki czasu, ale przede wszystkim pomocą w nieustannym rozwoju duchowo-intelektualnym. Różnorodność form i sposobów realizacji formacji stałej powinna podtrzymać, zachęcić, umocnić i pogłębić motywację pójścia za Chrystusem i realizację Jego misji w Kościele.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość koncepcji kapłaństwa w Nowym Testamencie w odróżnieniu od kapłaństwa starotestamentalnego.

Cele przedmiotu:

Poznanie myśli teologiczno-pastoralnej Jana Pawła II o kapłaństwie w następujących wymiarach: 1. poznanie tożsamości kapłańskiej Jezusa Chrystusa (posłannictwo Chrystusa oraz Jego kontynuacja w kapłaństwie powszechnym i hierarchicznym), 2. umiejętność przedstawienia więzi kapłana z Chrystusem w misji Kościoła (misja nauczycielska, kultyczna i pasterska), 3. wskazanie wyznaczników na których opiera się droga życia wewnętrznego kapłana, 4. prezentacja sposobów i odpowiedniego doboru form przy realizacji formacji stałej kapłanów.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Borutka T., Orzeszyna J., *Jan Paweł II o kapłaństwie i życiu braterskim we wspólnocie zakonnej*, Bielsko-Biała 1995; Jan Paweł II, posynodalna adhortacja apostolska *Pastores dabo vobis*, Watykan 1992; Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium o posłudze i życiu kapłanów*, Kraków 1994; *Listy do wszystkich kapłanów Kościoła na Wielki Czwartek*, Kraków 2004; Słomka W., *Duchowość kapłańska*, Lublin 1996; Verlin de J.-M., *Duchowość kapłańska w nauczaniu Jana Pawła II*, Warszawa 2004.

twp10. Historia duchowości – od początków reformy katolickiej z końca XV wieku do końca XVIII wieku

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Misztal, prof. UPJPII

Treści merytoryczne przedmiotu:

Przedmiotem zajęć będzie duchowość okresu, który rozciąga się poczynając od Soboru Trydenckiego i związanych z nim wydarzeń aż po koniec XVIII w. Często duchowość ta jest określana mianem „potrydenckiej”. Materiał zostanie przedstawiony według następujących zagadnień: duchowość reformy katolickiej; XVI-wieczna duchowość włoskojęzyczna; wielka mistyka karmelitańska i złoty wiek hiszpański (św. Teresa z Avila, św. Jan od Krzyża); św. Ignacy Loyola i duchowość ignacjańska; św. Franciszek Salezy i jego szkoła duchowości; szkoła francuska; duchowość „Najświętszego Serca Pana Jezusa”; jansenizm i kwietyzm a duchowość katolicka; św. Alfons Liguori; ćwiczenia duchowe i humanizm chrześcijański; sytuacja w Europie pod koniec XVIII w.

Wymagania wstępne:

Podstawowe przygotowanie z zakresu teologii i historii.

Cele przedmiotu:

Znajomość zagadnień związanych z początkami reformy katolickiej pod koniec XV w. i następnie w okresie od Soboru Trydenckiego i związanych z nim wydarzeń aż po koniec XVIII w. Materiał zostanie przedstawiony według następujących zagadnień: duchowość reformy katolickiej; XVI-wieczna duchowość włoskojęzyczna; wielka mistyka karmelitańska i złoty wiek hiszpański; duchowość ignacjańska; św. Franciszek Salezy; szkoła francuska; duchowość „Najświętszego Serca Pana Jezusa”; jansenizm i kwietyzm a duchowość katolicka; św. Alfons Liguori; ćwiczenia duchowe i humanizm chrześcijański.

Metody oceny:

Egzamin.

Spis zalecanych lektur:

Aumann J., *Zarys historii duchowości*, tłum. J. Machniak, Kielce 2007; Bazielich A., *Duchowość św. Alfonsa Liguori: studium historyczno-teologiczne*, Warszawa 1983; Boriello L. i in., *Historia duchowości*, t. VI: *Duchowość chrześcijańska czasów współczesnych*, Kraków 1998; Brovetto C. i in., *Historia duchowości*, t. V: *Duchowość chrześcijańska czasów nowożytnych*, Kraków 2005; Corrigan F., *Droga życia: duchowość św. Franciszka Salezego*, Warszawa 1994; *Duchowość chrześcijańska. Zarys 2000 lat historii od Wschodu do Zachodu*, red. nac. G. Mursell, Częstochowa 2004; Gryga S., *Złoty wiek mistyki hiszpańskiej*, Kraków 1987; Misiurek J., *Historia i teologia polskiej duchowości katolickiej*, t. 1–2, Lublin 1994–1997; Nowicka-Jeżowa A., *Pieśń*

czasu śmierci. Studium historii duchowości XVI–XVIII wieku, Lublin 1992;
Ruszuła A., *Ze św. Janem od Krzyża ku zjednoczeniu z Bogiem*, Kraków 1999.

twp11. Wychowanie – formacja – towarzyszenie. Wzrastanie ku dojrzałości chrześcijańskiej w świetle koncepcji o. Amadeo Cencini'ego FdCC

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: dr Anna Seredyńska

Treści merytoryczne przedmiotu:

Ojciec Amadeo Cencini jest kanonikiem, teologiem, pedagogiem i psychoterapeutą włoskim. Jego model wychowania-formacji jest oparty o teorię stworzoną przez L. M. Bullę na Uniwersytecie Gregoriańskim. Teoria ta proponuje wykorzystanie w formacji osób zakonnych metod psychologii i psychoterapii. Rulla tworząc swoją szkołę oparł się na antropologii Soboru Watykańskiego II, skorzystał też w rozumieniu człowieka ze zdobyczy psychoterapii humanistycznej (Frankl, Allport) oraz psychodynamicznej (Kohut). Ojciec Amadeo Cencini wykorzystuje w pracy metody Rulli wdrażając je w pracę wychowawczą i formacyjną. Prowadząca zajęcia próbuje pokazać uniwersalność modelu zarówno w formacji osób zakonnych jak również w formacji osób świeckich.

Na zajęciach zostanie zarysowana koncepcja o. Amadeo Cencini'ego FdCC na tle szkoły stworzonej na Uniwersytecie Gregoriańskim przez o. Luigi Mario Rullę SJ. W pierwszej części zajęć głównym punktem zainteresowania będzie pierwszy etap dorastania do dojrzałości chrześcijańskiej nazywany przez omawianego formatora *educare* (wychowanie), a związany z poznawaniem siebie i umiejętnością wykorzystywania tej wiedzy do duchowego rozwoju. Następnie omawiany będzie drugi etap dorastania duchowego – *formare* (formacja) powiązany z formacją ciągłą oraz trzeci zwany przez o. Cencini'ego *acompanare*, będący wrastaniem we wspólnotę Kościoła kierowaną przez Ducha Świętego. Cała koncepcja została opracowana z myślą o formacji osób konsekrowanych. Jednak z racji, iż jest ona uniwersalna w swoich założeniach, będzie również przedstawiana jako propozycja dla osób świeckich.

Wymagania wstępne:

Podstawowa znajomość teologii duchowości, psychologii ogólnej i filozofii.

Cele przedmiotu:

Celem zajęć będzie nabycie przez studentów wiedzy dotyczącej koncepcji wzrastania ku dojrzałości chrześcijańskiej w ujęciu o. Amadeo Cencini'ego, ucznia o. Luigi Mario Rulli SJ. Kolejnym celem będzie udoskonalenie umiejętności introspekcji, samooceny, analizowania i korygowania swojego rozwoju.

ju duchowego oraz zdobycie postawy otwartości na nową wiedzę o sobie i swojej formacji.

Metody nauczania:

Wykład, warsztaty.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Cencini A., *Będziesz miłował Pana Boga swego. Psychologia spotkania z Bogiem*, tłum. B. Nuzzo, Kraków 1995; Cencini A., *Drzewo życia. Ku modelowi formacji początkowej i permanentnej*, tłum. K. Stopa, Kraków 2006; Cencini A., Manenti A., *Psychologia a formacja*, tłum. K. Kozak, Kraków 2002; Cencini A., *Od relacji do uczestnictwa*, Kraków 2004; Cencini A., *Od wychowania do formacji*, tłum. D. Piekarczyk [nagranie na kasetach], Kraków 2003; Cencini A., *Oddech życia. Łaska formacji permanentnej*, tłum. J. Zarzycka, Kraków 2003; Cencini A., *Odnaleźć tajemnicę. Formacja do wyboru powołania*, tłum. A. Maciąg, Kraków 2001; Cencini A., *Ojciec marnotrawny. Historia powołania utraconego i odnalezionego*, tłum. S. Pyszka, Kraków 2001; Cencini A., *Synowskie uczucia. Droga formacyjna w życiu konsekrowanym*, tłum. J. Merecki, Kraków 2005; Cencini A., *Życie konsekrowane*, tłum. Z. Kijas, B. Piotrowska, Warszawa 1996; Kożuch M., *Chrześcijańska formacja indywidualna*, Kraków 2001; Maslach C., *Wypalenie się: utrata troski o człowieka*, [w:] Zimbardo P. G., Ruch F. L., *Psychologia i życie*, Warszawa 1994; Papieskie Dzieło Powołań Kościelnych, *Nowe powołania dla nowej Europy. Dokument końcowy Kongresu poświęconego powołaniom do Kapłaństwa i Życia Konsekrowanego w Europie*, Rzym 5–10.05.1997; Trojan K., *Potrzeby psychiczne i wartości oraz ich implikacje religijne*, Kraków 1999.

twp12. Nawrócenie i jego rola w życiu chrześcijańskim na przykładzie konwertytów

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr Bronisław Zarański CR

twp13. Duchowość laikatu

Wykład podstawowy z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Zyzak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład dotyczy duchowości laikatu i ukazuje rolę świeckich w perspektywie historycznej i współczesnej. Ujmuje teologię laikatu w perspektywie relacji ludzi świeckich do wspólnoty Kościoła, świata i Boga. Wykład opiera się

na dokumentach Magisterium Kościoła oraz szerokiej literaturze historycznej i teologicznej.

Omawiane są zagadnienia: roli ludzi świeckich w Kościele w poszczególnych epokach, komunijny wymiar Kościoła, udział świeckich w potrójnym urzędzie Chrystusa, duchowość rodziny, duchowość zrzeżeń chrześcijańskich, świat w perspektywie chrześcijańskiej, relacja ludzi świeckich do kultury, udział świeckich w misji Kościoła, powszechne powołanie do świętości.

Wymagania wstępne:

Wykłady teologii, zwłaszcza duchowości, historii i katolickiej nauki społecznej podstawowego kursu.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie wiedzy na temat historii, teologii i duchowości laikatu.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Zyzak W., *Co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne? Duchowość chrześcijańska na świeckiej drodze życia*, Kraków 2008.

twp14. Duchowość św. o. Pio

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr zimowy

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Zyzak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład dotyczy duchowości świętego Ojca Pio (Francesco Forgione) i porusza kwestię jego życia teologalnego, czyli rozwoju cnót wiary, nadziei i miłości, ewolucji modlitwy, od ustnej, przez medytację aż do kontemplacji, oraz fenomenów mistycznych (wizji, ekstaz, stygmatyzacji, bilokacji).

Na przykładzie Ojca Pio omawiane są takie zagadnienia jak: życie teologalne, rodzaje modlitwy, modlitwa odpocznienia, zjednoczenie z Bogiem, zjawiska nadzwyczajne w życiu duchowym, czyli fenomeny mistyczne.

Wymagania wstępne:

Wykłady teologii, zwłaszcza duchowości podstawowego kursu.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie wiedzy na temat rozwoju życia duchowego i mistyki.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Zyzak W., *Zjednoczenie z Bogiem w życiu Ojca Pio. Studium na podstawie jego pism*, Kraków 2003.

twp15. Kapłaństwo Prezbiterów wg Insegnamenti Jana Pawła II

Wykład monograficzny z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Zyzak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład dotyczy katolickiego rozumienia kapłaństwa w oparciu o nauczanie Jana Pawła II. Omawia rodzaje dokumentów i wystąpień papieskich i ich znaczenie dla nauki o kapłaństwie na podstawie najbardziej pełnego zbioru *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*. Skupia się głównie na biblijnych i teologicznych podstawach kapłaństwa prezbiterów z uwzględnieniem aspektu duchowości i formacji.

Omawiane są zagadnienia: kapłaństwo Chrystusa, powszechne kapłaństwo ochrzczonych, kapłaństwo święceń, tożsamość prezbitera, relacja prezbitera do wspólnoty kościoła, duchowość kapłańska, formacja do kapłaństwa i formacja stała.

Wymagania wstępne:

Wykłady teologii, zwłaszcza duchowości i dogmatyki podstawowego kursu.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie wiedzy na temat kapłaństwa i nauczania Jana Pawła II.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Jan Paweł II, adhortacja *Pastores dabo vobis*; Słomka W., *Duchowość kapłańska*, Lublin 1996.

twp16. Zagadnienia wiary w życiu i pismach Edyty Stein

Wykład podstawowy z teologii duchowości

Wymiar: 30 h; semestr letni

Prowadzący: ks. dr hab. Wojciech Zyzak

Treści merytoryczne przedmiotu:

Wykład dotyczy problemu wiary w ujęciu św. Teresy Benedykty od Krzyża (Edyty Stein). Ukazuje rozwój problemu wiary w życiu świętej, charakterystykę jej wszystkich pism pod kątem wiary oraz kwestie teoretyczne przez nią podejmowane. Wykład stanowi szeroką prezentację fenomenu wiary z punktu widzenia filozoficznego, teologicznego, dogmatycznego, pedagogicznego i mistycznego.

Omawiane są zagadnienia: życie i twórczość Edyty Stein, możliwość naturalnego poznania Boga, podmiot życia duchowego, cnota wiary, relacja wiary do rozumu, wychowanie w wierze, rola wiary w zjednoczeniu z Bogiem.

Wymagania wstępne:

Wykłady teologii, zwłaszcza duchowości i dogmatyki podstawowego kursu.

Cele przedmiotu:

Pogłębienie wiedzy na temat cnoty wiary i zapoznanie się z postacią Edyty Stein.

Metody oceny:

Egzamin ustny.

Spis zalecanych lektur:

Zyzak W., *Fundamentalna rola wiary w życiu i pismach św. Teresy Benedykty od Krzyża (Edyty Stein)*, Kraków 2005.